A Thousand and One Games, I

Հազար ու մի խաղ Ա

This is a machine working draft produced by the Grabar Archive (Steps Ventures). Transcriptions are dual-model reads reconciled against the page images; English passages are machine drafts. Nothing in this file is a citation: consult the page scans linked from the site before quoting. Source scans: British Library Endangered Archives Programme / archive.org, public domain.

EAP180-1-4-23_002R.jpg

HEAD

ՀԱԶԱՐ ՈՒ ՄԻ ԽԱՂ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԱՐԱՆ

A THOUSAND AND ONE GAMES [FOLK SONGS] A POPULAR SONG-BOOK FIRST FIFTY SECOND EDITION Edited by KOMITAS VARDAPET and MANUK ABEGHYAN Vagharshapat Press of the Mother See of Holy ■jmiatsin 1904

TEXT

ԱՌԱՋԻՆ ՅԻՍՆԵԱԿ ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Խմբագրեցին ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏ և ՄԱՆՈՒԿ ԱԲԵՂԵԱՆ

FIRST FIFTY ■ SECOND EDITION ■ Edited by KOMITAS VARDAPET and MANUK ABEGHEAN

NOTE

891.99-192 Կ-68 ՍՏՈՒԳՎԱԾ Է 1961 Թ. 14856 A 6222

NOTE: 891.99-192 K-68 VERIFIED [IN THE] YEAR 1961. 14856 A 6222

HEAD

Վաղարշապատ Տպարան Մայր Աթոռոյ Ս. Էջմիածնի· 1904

Vagharshapat: Press of the Mother See of Holy Ejmiatsin, 1904.

EAP180-1-4-23_003L.jpg

NOTE

24 . .

Passed by the censorship, 24 M[...] [year], Tiflis.

EAP180-1-4-23_003R.jpg

HEAD

ՀԱԶԱՐ ՈՒ ՄԻ ԽԱՂ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԱՐԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՅԻՍՆԵԱԿ

A THOUSAND AND ONE GAMES [FOLK SONGS]: A POPULAR SONGBOOK, FIRST FIFTY

EAP180-1-4-23_004R.jpg

HEAD

1.

1.

TEXT

Հով արէք, սարե՛ր ջան, հով արէք, Իմ դարդին դարման արէք:— Սարերը հով չեն անում, Իմ դարդին դարման անում: Ամպե՛ր, ամպե՛ր, մի քիչ զով արէք, Վարար անձրև թափէք, ծով արէք. Գէշ մարդու օր-արևը Սև հողի տակով արէք: Հով արէք, ամպե՛ր ջան, հով արէք, Իմ դարդին դարման արէք:— Ամպերը հով չեն անում, Իմ դարդին դարման անում: Սարե՛ր, ձորե՛ր, դաշտե՛ր ու ջրե՛ր, Մարմանդ-մարմանդ վազող աղբիւրնե՛ր, Մի վեր կացէք, իմացէ՛ք, Տեսէք իմ սրտի ցաւեր:

Send a breeze, dear mountains, send a breeze, Bring a remedy for my pain.— The mountains do not send a breeze, [Nor] do they bring a remedy for my pain. Clouds, clouds, bring a little coolness, Pour down copious rain, make [it] a sea; Put the life [and] sun of the wicked man Beneath the black earth. Send a breeze, dear clouds, send a breeze, Bring a remedy for my pain.— The clouds do not send a breeze, [Nor] do they bring a remedy for my pain. Mountains, valleys, plains, and waters, Springs running so softly, softly, Arise, take heed, [And] behold the sorrows of my heart.

EAP180-1-4-23_005L.jpg

NOTE

6

NOTE: 6

TEXT

Հով արէք, սարե՛ր ջան, հով Իմ դարդին դարման արէք։—
Սարերը հով չեն անում, Իմ դարդին դարման անում։

My heart is like unto those ruined hous[es], The rafters are broken, the [pillars] shaken, Wild b[irds] shall make their nest therein. Let me go and cast [myself] into those springtime r[ivers], Let me become food for the young of the fishes. Ah, thou lad [of a] ruined home! I have seen a Black Sea, [and] a white [one]; The wave did strike, yet did not mingle with [the other]. Who hath seen a sea of twofold-s[urge]? The heart of the homeless is turbid and b[ewildered]. Ah, never may ye be blackened [at] heart! Ah, thou lad [of a] ruined ho[me!]

HEAD

2.

2.

TEXT

Սիրտըս նըման է էն փըլած տըն Կոտրեր գերաններ, խախտեր է
Բուն պիտի դընեն մէջ վայրի հ Երթամ՝ ձի թալեմ էն գարնան գ
Ըլնիմ ձըկներու ձագերացըն կեր Ա՛յ, տօ լա՛ճ տընաւեր։ Սև ծով
մ'եմ տեսե, սիպտա Ալին կը զարնէր, չէր խառնի յիր էն ո՞րն է
տեսե մէկ ծովն երկթաւ Անտունի սիրտն է պըղտոր ու մ Ա՛խ,
իսկի մի՛լնիք սըրտիկ սևաւ Ա՛յ, տօ լա՛ճ տընաւե

My heart is like unto those ruined hous[es], The rafters are broken, the [pillars] shaken, Wild b[irds] shall make their nest therein. Let me go and cast [myself] into those springtime r[ivers], Let me become food for the young of the fishes. Ah, thou lad [of a] ruined home! I have seen a Black Sea, [and] a white [one]; The wave did strike, yet did not mingle with [the other]. Who hath seen a sea of twofold-s[urge]? The heart of the homeless is turbid and b[ewildered]. Ah, never may ye be blackened [at] heart! Ah, thou lad [of a] ruined ho[me!]

EAP180-1-4-23_005R.jpg

NOTE

7

NOTE: 7

HEAD

3.

3.

TEXT

էս օր ուրբաթէ պաս է. Դե՛, հե՛, զը՛նգը, զը՛նգը, դե՛, հե՛ ջա՛ն. Սըրտիկ արծաթէ թաս է: Դե՛, հէ՛, զը՛նգը, զը՛նգը, դե՛, հե՛, ջա՛ն. Սըրտի՛կ, մալուլ մի մընա,— Աշխարհ մարդու չի մընա: Աշունն եկաւ ցօղալէն, Ծառի թըփեր դողալէն: Սըրտի՛կ, մալուլ մի մընա,— Աշխարհ մարդու չի մընա: Կըռունկ կանչեց սարերուն, Ղարիբ տըղէն երերուն: Սըրտի՛կ, մալուլ մի մնա,— Աշխարհ մարդու չի մընա: Ելել եմ ու ճար չունիմ, Մեռնելու հընար չունիմ: Սըրտի՛կ, մալուլ մի մընա,— Աշխարհ մարդու չի մընա:

Today is Friday, [a day of] fasting; Come on, hey, *zëngë, zëngë*, come on, hey, *jan*! The little heart is a silver bowl. Come on, hey, *zëngë, zëngë*, come on, hey, *jan*! Little heart, remain not sorrowful,— The world remains to no man. Autumn came with the falling of dew, The foliage of the trees [is] trembling. Little heart, remain not sorrowful,— The world remains to no man. The crane called to the mountains, The wanderer lad is tottering. Little heart, remain not sorrowful,— The world remains to no man. I have risen, yet I have no remedy, I have no means to die. Little heart, remain not sorrowful,— The world remains to no man.

EAP180-1-4-23_006L.jpg

NOTE

8

NOTE: 8

HEAD

4.

4.

TEXT

Լուսնակն անուշ, հովն անուշ Վա՛յ, լե, լե՛, լե, լե, Վա՛, լօ, լօ՛, լօ, լօ. Շինականի քունն անուշ: Երնեկ էն օրեր, Որ կելնենք սարեր:

Ծագեց լուսնակ երկընուց. Հովըւի փողն էր անուշ: Հօտաղն եզներ կարածայ, Մաճկալ պառկեր՝ քունն անուշ: Զըղզըուն քամին կը փըչէ, Ծովային հովն էր անուշ: Դաշտեր, ձորեր մընջեր են, Ջըրեր գըլգլան՝ ձէնն անուշ: Հաւքեր թառան իրենց բուն, Բըլբուլի տաղն էր անուշ: Անմահական հոտ բուրէր, Քաֆուր վարդի հոտն անուշ:

Sweet [is] the moon, sweet [is] the breeze, Vay, le, le, le, le, Va, lo, lo, lo, lo. Sweet [is] the peasant’s sleep. Blessed [be] those days When we ascend the mountains. The moon has risen from the heavens; Sweet was the shepherd’s pipe. The herdsboy grazes the oxen, The plowman has lain down—sweet [is his] sleep. The rustling wind blows, Sweet was the breeze from the sea. Fields [and] valleys have grown hushed, The waters gurgle—sweet [is their] sound. The birds have perched in their nests, Sweet was the nightingale’s song. An immortal fragrance wafted, Sweet [is] the scent of the camphor rose.

EAP180-1-4-23_006R.jpg

NOTE

9

NOTE: 9

HEAD

5.

5.

TEXT

Զիգ տու, քաշի՛, ա՛յ եզը, Ա՛րա, հօ՛, հօ՛, ա՛րա, հօ՛. Լուծըդ մաշի, ա՛յ եզը. Ա՛րա, հօ՛, հօ՛, ա՛րա, հօ՛: Աստուած պահէ քու տէրը, Ա՛րա, հօ՛, հօ՛, ա՛րա, հօ՛: Մինն էլ տաշի, ա՛յ եզը: Ա՛րա, հօ՛, հօ՛, ա՛րա, հօ՛: Մեր գութանը օղած ա, Եզանց ուսը նօթած ա. Վարէ՛ վարը, ա՛յ գութան, Հազիւ խոփը զօղած ա: Շողքըն ընկաւ ծըմակին, Աստուած կը տայ մըշակին. Սուր գութանը ծիր գընաց, Տէր-մըշակը քամակին: Սերմէ, սերմէ, ա՛յ մըշակ, Սուրբ ա, սուրբ ա քու փեշակ. Մինը հազար տուր, Ա՛ստուած, Քեզ ձէն

կը տան տէր-մըշակ:

Strain [and] pull, O ox! *Ara, ho, ho! Ara, ho!* Wear out your yoke, O ox! *Ara, ho, ho! Ara, ho!* May God preserve your master, *Ara, ho, ho! Ara, ho!* [Let him] hew another [yoke], O ox! *Ara, ho, ho! Ara, ho!* Our plow is readied, The oxen’s shoulders are chafed. Plow the furrow, O plow, The plowshare has scarcely been welded [together]. The sunbeam fell upon the shady grove, God shall give [bounty] to the laborer. The sharp plow went along the furrow, The master-laborer at its back. Sow, sow, O laborer, Holy, holy is your craft! Give a thousand for [each] one, O God! Unto Thee call the master-laborers.

EAP180-1-4-23_007L.jpg

NOTE

10

NOTE: 10

HEAD

6.

6.

TEXT

Գութանը հաց եմ բերում, Բերանը բաց եմ բերում. Տե՛ս, քեզ որքան եմ սիրում,— Ձուկը տապկած եմ բերում: Էս օր գութանը մերն ա, Մաճ բըռնողը իմ հէրն ա. Եզնարած շէկլիկ տըղէն՝ Աշխարհ գիտէ՝ իմ տէրն ա: Վեր կացած հաւախօսին՝ Գութանն ա վարում փոսին. Բարկ արևը երկընքում՝ Շողն ա դիպել ակօսին: Հաւքեր, թևանի արէք, Եարիս հովանի արէք. Թող բարակ քամին փըչի, Հետն էլ դուք նանի արէք:

I am bringing bread to the plow, I am bringing it [with the vessel's] mouth open. Look how much I love you— I am bringing the fish fried. Today the plow is ours, The one holding the plow-tail is my father. The fair-haired ox-driver lad— The world knows—is my lord [and master]. Having risen at cockcrow, He drives the plow in the hollow. The fiery sun in the sky— Its ray has struck the furrow. O birds, spread your wings, Cast a shadow over my

beloved. Let the gentle breeze blow, And along with it, sing a lullaby.

EAP180-1-4-23_007R.jpg

NOTE

11

NOTE: 11

HEAD

7.

7.

TEXT

Արազը հեշտացել ա, Եա՛ր. Ճամբէքը կոշտացել ա, Եա՛ր. Խաբար տարէք իմ եարին, Եա՛ր. Առնողըս շատացել ա: Եա՛ր: Իմ սէրը սուր ա դառել, Կըրակ ու ջուր ա դառել. Եա՛ր, քեզ սըրտով սիրելը Ինձ թուք ու մուր ա դառել: Էլի գալն եմ իմացել, Աչքըս ճամբիդ մընացել. Քեզ համար գիշեր, ցերեկ Միտք անելով եմ կացել: Բախտը զարկեց սըրտիս նետ, Արտասուքըս եղաւ գետ. Թէ Աստուածըդ կը սիրես, Եա՛ր, ինձ արի, տար քեզ հետ:

The Araz [river] has grown easy [to cross], *Y■r* [Beloved]. The roads have grown hard, *Y■r*. Take word to my beloved, *Y■r*, Those [who wish] to take me [in marriage] have multiplied, *Y■r*. My love has turned [sharp as] a sword, It has turned to fire and water. *Y■r*, loving you with [all my] heart Has turned to spite and scorn for me. Again I learned of [your] coming, My eye remained [fixed] upon your road; For your sake, night [and] day, I have spent [my time] grieving. Fate struck an arrow into my heart, My tears became a river; If you love your God, *Y■r*, come [and] take me with you.

EAP180-1-4-23_008L.jpg

NOTE

12

12

HEAD

8.

8.

TEXT

Չինար ես, կեռանալ մի, Եա՛ր, եա՛ր. Մեր դըռնէն հեռանալ մի, Եա՛ր, եար. Եա՛ր, նա, նա՛յ, նայ, նա՛յ, նա՛յ, Նա, նա՛յ, նայ, նա՛յ, նա՛յ. Եա՛ր, քո Աստուած կը սիրես, Եա՛ր, եա՛ր. Հեռու ես, մոռանալ մի: Եա՛ր, եա՛ր, Եա՛ր, նա, նա՛յ, նայ, նա՛յ, նա՛յ, Նա, նա՛յ, նայ, նա՛յ, նա՛յ: Ձեր բաղի դուռը բաց ա, Ոտներըս շաղով թաց ա. Ինձանից հեռացել ես, Աչքերըս լիքը լաց ա: Էս գիշեր երազ տեսայ, Հերկերըս վարած տեսայ. Ամօթ քեզի, ա՛յ տըղայ, Քո եարը տարած տեսայ:

You are a plane-tree, do not bend, *Y■r*, *y■r* [beloved, beloved]. Do not wander far from our door, *Y■r*, *y■r*. *Y■r*, *na*, *n■y*, *nay*, *n■y*, *n■y*, *Na*, *n■y*, *nay*, *n■y*, *n■y*. *Y■r*, as you love your God, *Y■r*, *y■r*. You are far away, do not forget [me]. *Y■r*, *y■r*, *Y■r*, *na*, *n■y*, *nay*, *n■y*, *n■y*, *Na*, *n■y*, *nay*, *n■y*, *n■y*. The door to your garden is open, My feet are wet with dew. You have gone far from me, My eyes are filled with weeping. This night I saw a dream, I saw my fallow fields plowed. Shame upon you, O boy, I saw your *y■r* carried away.

EAP180-1-4-23_008R.jpg

NOTE

13

NOTE: 13

HEAD

9.

9.

TEXT

Կուժն առայ, ելայ սարը, Չըգըտայ ֆիդան եարը. Ֆիդան եարը ինձ տըւէք, Չըքաշեմ ահ ու զարը: Մեծ սարի Հովին մեռնեմ. Ծէկ

տըղի բոյին մեռնեմ. Մի տարի ա չեմ տեսել, — Տեսնողի աչքին մեռնեմ: Բըլբուլը դարի վերայ, Խընձորը ծառի վերայ. Սիրած սիրածի տային, Չոր գետնին՝ քարի վերայ:

I took the jug, I went up the mountain, I found not my slender-stemmed [sweetheart]. Give me my slender-stemmed sweetheart, That I may not suffer [this] sigh and lament. May I die for the breeze of the great mountain! May I die for the stature of the fair lad! It is a year [now] that I have not seen [him],— May I die for the eye of him who beholds [him]! The nightingale is upon the hill, The apple is upon the tree. Would that they gave the beloved to the beloved, [Even] upon the dry ground—upon a stone!

HEAD

10.

10.

TEXT

Երկինքըն ամպել է, Ի՛նչ անուշ թոն է. Գամ դըռնէն անցնեմ՝ Հոգեակըս Հոն է:

I took the pitcher [and] went up the mountain, I did not find [my] slender beloved. Give me [my] slender beloved, Lest I suffer sighing and weeping. Let me die for the cool breeze of the great mountain; Let me die for the stature of the fair-haired boy. It is a year [since] I have not seen [him],— Let me die for the eye of the one who sees [him]. The nightingale is upon the hill, The apple is upon the tree. Would that they gave the loved one to the loved one, [Even] on the dry ground, upon a stone.

EAP180-1-4-23_009L.jpg

NOTE

14

NOTE: 14

TEXT

Երկինքըն ամպել է, Գետինը թաց է. Եարըս քընել է, Երեսը բաց է: Երկինքըն ամպել է, Ի՛նչ անուշ երակ. Սըրտիս մէջ լըցաւ Մի բուռը կըրակ: Երկինքըն ամպել է, Գետին շաղերով. Ես քեզ

սիրել եմ Անուշ խաղերով: Երկինքըն ամպել է, Գետինը մութ է. Ես քեզ ուզել եմ, Թո՛ղ ասեն՝ սուտ է: Շորո՛ր դու, շէկիկ եար, Տեսնեմ՝ դու ումն ես. Իրաւ եմ ասում՝ Դու իմ սըրտումն ես:

The sky has clouded over, The ground is wet; My sweetheart has fallen asleep, [Her] face is uncovered. The sky has clouded over, What a sweet vein [of rain]! Into my heart was poured A handful of fire. The sky has clouded over, The ground [covered] with dewdrops; I have loved you With sweet play. The sky has clouded over, The ground is dark; I have desired you, Let them say it is a lie! Sway gently, [my] fair-haired sweetheart, Let me see whose you are; Truly I say [it], You are in my heart.

EAP180-1-4-23_009R.jpg

NOTE

15

NOTE: 15

HEAD

11.

11.

TEXT

Ալագեազ սարն ամպել ա, Վա՛յ, լե՛, լե, լե՛, լե, լե՛, լե, լե՛. Աղբէր իր ձին թամբել ա: Իմ մայրիկ ջան, իմ մայրիկ ջան: Աղբէր իր ձին թամբել ա, Եարոջ դըռնէն անցել ա: Եարոջ դըռնէն անցել ա, Ելե դաշտը՝ խաղցել ա: Ելե դաշտը՝ խաղցել ա, Անձրև եկե, թըրջել ա: Անձրև եկե, թըրջել ա, Արև զարկե՝ չորցել ա: Արև զարկե՝ չորցել ա, Քան կարմիր վարդ բացել ա:

Mount Alagyaz has clouded over, Vay, le, le, le, le, le, le, le. Brother has saddled his horse. O my dear mother, my dear mother! Brother has saddled his horse, [And] passed by [his] beloved’s door. [He] passed by [his] beloved’s door, [And] went out into the field [and] galloped. [He] went out into the field [and] galloped; Rain came [and] soaked [him]. Rain came [and] soaked [him]; The sun struck [and] dried [him]. The sun struck [and] dried [him], [And he] bloomed like a red rose.

EAP180-1-4-23_010L.jpg

NOTE

16

NOTE: 16

HEAD

12.

12.

TEXT

Մեր դըռանը խընկի ծառ, Գիւլո՛ւմ ջան, Ձեր դըռանը խընկի ծառ. Գիւլո՛ւմ ջան. Խընկենին ա բերել բար, Գիւլո՛ւմ ջան. Իմ խորոտիկ, պըզտիկ եար: Գիւլո՛ւմ ջան: Մեր դըռանը խընկի ծառ, Նախշուն բըլբուլ վըրէն թառ. Երթար ու գար, շորոր տար, Սիրուն եարին օրօր տար: Մեր դըռանը խընկի ծառ, Մարջան բըլբուլ վըրէն թառ. Գընար ու գար, շըւին տար, Անուշ եարի թևին տար: Մեր դըռանը խընկի ծառ, Ոսկի բըլբուլ վըրէն թառ. Կարմիր խընձոր անել տար, Ալուան ծաղիկ տանել տար:

An incense-tree at our door, dear Gülüm, An incense-tree at your door, dear Gülüm. The incense-tree has borne fruit, dear Gülüm, My pretty, tiny sweetheart, dear Gülüm. An incense-tree at our door, A speckled nightingale perched upon it. It would come and go, swaying gently, Lulling the lovely sweetheart [to sleep]. An incense-tree at our door, A coral nightingale perched upon it. It would go and come, piping [its] flute, Brushing against the sweet beloved's arm. An incense-tree at our door, A golden nightingale perched upon it. It would have red apples plucked, It would have bright-hued flowers brought.

EAP180-1-4-23_010R.jpg

NOTE

17

NOTE: 17

HEAD

13.

13.

TEXT

Անձրևն եկաւ շաղալէն, Ուռու տերև դողալէն. Վա՜յ, լե, լե, լե՜, լե՜, լե, լե, լե՜, լե՜, լե, լե՜. Հըրէս եկաւ իմ աղբէր, Ալ ձին տակին խաղալէն: Վա՜յ, լե, լե, լե՜, լե՜, լե՜, լե, լե՜, լե՜, լե, լե՜: Դէմ աղօթրան խաչ անեմ, Թըշնամու դէմ չանչ անեմ. Ձեռըս գըցեմ վըզովը, Մի երեսը պաչ անեմ: Խալիչէքը փըռել եմ, Նախշուն բարձեր դըրել եմ. Թառլան ջան, քեզ ուտելու Սեր, կարագ հազըրել եմ. Տապկած հաւի ճուտ բերեմ, Ոչխարի մածուն մերեմ. Որ գիտենաս, անուշ ջան, Թէ քեզ սըրտով կը սիրեմ:

The rain came down drizzling, The willow leaf trembling. *Vay, le, le, le, le, le, le, le, le, le, le.* Behold, my brother has come, The chestnut horse prancing beneath him. *Vay, le, le, le, le, le, le, le, le, le, le.* Facing the chapel I shall make the sign of the cross, Against the enemy I shall bare my claws. I shall throw my arm around his neck, [And] plant a kiss upon his cheek. I have spread the carpets, I have arranged the embroidered pillows. O [my] dear *tarlan*, for thee to eat, I have prepared clotted cream [and] butter. I shall bring roasted young chicken, I shall set [fresh] sheep’s milk *matsun*. So that thou mayest know, [my] sweet soul, That I love thee from [my] heart.

EAP180-1-4-23_011L.jpg

NOTE

18

NOTE: 18

TEXT

Ղուշ մի դառնա թևաւոր. Դու խաղ կանչի ձնաւոր. Եարաբ կըլնի՞ էն օրը, Որ գաս մեր տուն թագաւոր:

I have a garden [that] is paradise, It is the time for flower and blossom. An ugly girl, a handsome lad,— This too is a different [stroke of] fate. A golden ring upon my fingers, The gleam fell upon my face. Rooster, do not crow so soon, You will make my beloved sleepless. You filled my heart with blood, You roasted [it] with fire. May your eye pop out, O rooster, How early you

raised your voice!

HEAD

14.

14.

TEXT

Պարտէզ ունիմ դըրախտ ա, Ծաղիկ ծաղկունքի վախտ ա. Գէշ աղջիկ, սիրուն տըղայ,— էս էլ մի ուրիշ բախտ ա: Ոսկէ մատնիք մատներիս, Շողքըն ընկաւ երեսիս. Աքլոր շուտով մի կանչի, Անքուն կանես իմ եարիս: Սիրտըս արնով լըցեցիր, Կըրակով խորովեցիր. Աչքըդ դուս գայ, ա՛յ աքլոր, Ի՜նչ շուտ ձէնըդ գըցեցիր:

I have a garden [that] is paradise, It is the time for flower and blossom. An ugly girl, a handsome lad,— This too is a different [stroke of] fate. A golden ring upon my fingers, The gleam fell upon my face. Rooster, do not crow so soon, You will make my beloved sleepless. You filled my heart with blood, You roasted [it] with fire. May your eye pop out, O rooster, How early you raised your voice!

EAP180-1-4-23_011R.jpg

NOTE

19

NOTE: 19

HEAD

15.

15.

TEXT

Արև թըռվըռով ելաւ, Իմ չինարի եարը, Մեր բանը կըռուով ելաւ. Դարդիման եարը. Թըշնամու որդին մեռնի, Իմ չինարի եարը, Իրա չար սըրտով ելաւ: Դարդիման եարը: Իմ չինարի եարը, Իմ չինարի եարը. Իմ չինարի եարը, Գովական եարը: Ճըրագը վառայ, վառայ, Հօր հետ վատամարդ դառայ, Մէր ու աղբէր թող

տըւի, Ես իմ սիրածին առայ: Քարափի ծէրին կանչի, Թող թըշնամին ամանչի. Արևիդ մեռնեմ, եա՛ր ջան, Չինարի պէս կանանչի:

The sun rose quivering, My plane-tree-tall *yar*, Our affair turned into a fight, [My] sorrow-sharing *yar*. May the enemy's son die, My plane-tree-tall *yar*, It turned out according to his wicked heart, [My] sorrow-sharing *yar*. My plane-tree-tall *yar*, My plane-tree-tall *yar*, My plane-tree-tall *yar*, [My] praiseworthy *yar*. I kept the lamp burning, burning, I fell out with [my] father, I abandoned mother and brother, [And] I took the one I loved. Call out from the edge of the cliff, Let the enemy be put to shame; May I die for your sun [life], dear *yar*, Flourish green like a plane tree!

EAP180-1-4-23_012L.jpg

NOTE

20

NOTE: 20

HEAD

16.

16.

TEXT

Կայնել ես, կանչում էլ չես, Եա՛ր, Բոյէդ ամանչում էլ չես, Եա՛ր. Եար, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ. Նա՛յ, նա՛յ, նա՛յ, նայ, նայ, նա՛յ. Եկար կըշտովս անց կացար, Եա՛ր, Տէր ես, ճանաչում էլ չես: Եա՛ր: Եար, նայ, նայ, նայ, նայ, նայ. Նա՛յ, նա՛յ, նա՛յ, նայ, նայ, նա՛յ: Սև ամպը սարի գլխին, Կաքաւը քարի գըլխին. Չէ՞ իրար խօսք ենք տըւել էն բարձըր դարի գըլխին: Գընա՛, գընա՛, հետիդ եմ, Կարմիր խընձոր զօտիդ եմ. Դու ինձ էստեղ չես թողնի, Որտեղ երթաս մօտիդ եմ:

You stand [there], yet you do not even call [to me], *yar*! You feel no shame before your [own] stature, *yar*! *Yar, nay, nay, nay, nay, nay,* *Nay, nay, nay, nay, nay, nay.* You came, you passed by my side, *yar*! You are [my] master, yet you do not even acknowledge me, *yar*! *Yar, nay, nay, nay, nay,

nay,* *Nay, nay, nay, nay, nay, nay.* The black cloud is upon the mountain crest, The partridge is upon the stone's summit. Did we not pledge our troth to one another Upon that high hill's crest? Go, go, I am with you, I am a red apple [tucked into] your sash. You shall not leave me here; Whithersoever you go, I am near you.

EAP180-1-4-23_012R.jpg

NOTE

21

NOTE: 21

HEAD

17.

17.

TEXT

Սա՛ր, սա՛ր, Ես սարերի ծաղիկն եմ. Ջա՛ն, ջա՛ն, Ես Լևոնի քուրիկն եմ: Ժամի դըռնէն դուս ելայ, Արևի պէս լուս ելայ: Էն սարին սար չեմ ասի, Փիս գեադին եար չեմ ասի: Ինձ չէր առնում՝ թող չառնէր. Խօսք ու զըրիցն էլ ի՞նչ էր: Հաց եմ թըխել փըրփըռի, Վատ խօսողը քըրքըրի: Ես սարերի ծաղիկն եմ. Ես Լևոնի քուրիկն եմ:

Mountain, O mountain! I am the flower of the mountains. *J■n, j■n!* [O dear!] I am Levon’s [little] sister. I came out from the church door, I came forth glowing like the sun. I will not call that mountain a mountain, I will not call that wicked lad [my] beloved. [If] he was not going to take me [in marriage], let him not take [me]; What then was [all] the talk and chatter for? I have baked bubbling bread; May the ill-speaker be torn to tatters. I am the flower of the mountains; I am Levon’s [little] sister.

EAP180-1-4-23_013L.jpg

NOTE

22

NOTE: 22

HEAD

18.

19.

TEXT

Մատնիքը մատովըս չէր, Ա՜խ. Սիրածը սըրտովըս չէր: Ա՜խ. Վա՜յ, լե, լե, լե՛, լե, լե, լե՛, Վայ, լե, լե, լե՛, լե: Դերձիկ, մատներըդ կոտրի, Մինթանէն բոյովըս չէր: Զարգեար թևերըդ կոտրի, Քամարը մէջքովըս չէր: Սիրածի հէրը մեռնի, Սիրածը սըրտովըս չէր:

The ring was not [a fit] for my finger, ah! The beloved was not [pleasing] to my heart, ah! Vay, le, le, le, le, le, le, Vay, le, le, le, le. Tailor, may your fingers break! The jacket was not [a fit] for my stature. Goldsmith, may your arms break! The belt was not [a fit] for my waist. May the beloved's father die! The beloved was not [pleasing] to my heart.

HEAD

19.

19.

TEXT

Ախ կանեմ, արուն կու գայ. Սև սըրտիս գարուն կու գայ. Կորուցել եմ իմ եարը, Ո՞վ գիտէ, երբ տուն կու գայ:

I utter an "Ah!", blood comes forth; Spring comes to my black heart. I have lost my beloved [yar], Who knows when [they] will come home?

EAP180-1-4-23_013R.jpg

NOTE

23

NOTE: 23

TEXT

Արևը դիպաւ պատին, Ո՛չ ողորմի իմ տատին. Էս լէն արձակ աշխարհը — Ինձի տըւաւ աղքատին: Սարերին գարուն կու գայ. Սև սըրտիս արուն կու գայ. Ի՞նչ անեմ այնպէս եարը,— Պըտըտուի տարուն կու գայ:

Over the mountains [he] went, Oh sweetheart, sweetheart! By pasture, by pasture, Longing for my sweetheart. My sweetheart went away angry, Oh sweetheart, sweetheart! You stayed, you stayed, [Then] you went [as] a soldier. Neither quail rose, nor partridge, Oh sweetheart, sweetheart! By pasture, by pasture, Longing for my sweetheart,

HEAD

20.

20.

TEXT

Սարերի վըրով գընաց, եա՛ր, եա՛ր. Արօտով, արօտով, Եարիս կարօտով. Իմ եարը խըռով գընաց. եա՛ր, եա՛ր. Մընացիր, մընացիր, Զինուոր գընացիր: Ոչ լոր ելաւ, ոչ կաքաւ, եա՛ր, եա՛ր. Արօտով, արօտով, Եարիս կարօտով,

Over the mountains he went, O love, O love! By the pasture, by the pasture, Longing for my love. My beloved went away in anger, O love, O love! You stayed [awhile], you stayed [awhile], [Then] you went [off] to be a soldier. Neither quail arose, nor partridge, O love, O love! By the pasture, by the pasture, Longing for my love,

EAP180-1-4-23_014L.jpg

NOTE

24

24

TEXT

Ջեռնէս թըռնելով գընաց: Եա՛ր, եա՛ր. Մընացիր, մընացիր, Զինուոր գընացիր: Ծաղիկ էր հոտով-մոտով, Եկաւ, անցաւ իմ մօտով. Աչքըս տեսաւ՝ սիրեցի, Ու մընացի կարօտով: Շէկ եարիս դըրի ճամբան, Ափսո՛ս, չասի իրան բան. Ճամբին օգնական չունի,— Սուրբ Կարապետ պահապան:

Tonight I saw the light, *Yeri, yeri, yeri j■n!* I saw my beloved outside, *Yeri, maralo jeyran!* [He] had set forth, was coming [on] pilgrimage, *Yeri, yeri, yeri, j■n!* I saw the musket upon [his] shoulder, *Yeri, maralo jeyran!*

HEAD

21.

21.

TEXT

Էս գիշեր լուսը տեսայ, Երի, երի, երի ջա՛ն. Իմ եարը դուսը տեսայ. Երի, մարալօ՛ ջէյրան. Ելել էր ուխտ էր գալի, Երի, երի, երի, ջա՛ն. Հրացանը ուսը տեսայ: Երի, մարալօ՛ ջէյրան:

Tonight I saw the light, *Yeri, yeri, yeri j[redacted]n!* I saw my beloved outside, *Yeri, maralo jeyran!* [He] had set forth, was coming [on] pilgrimage, *Yeri, yeri, yeri, j[redacted]n!* I saw the musket upon [his] shoulder, *Yeri, maralo jeyran!*

EAP180-1-4-23_014R.jpg

NOTE

25

NOTE: 25

TEXT

Արև էր ամպի տակին, Սուրբ Յակոբ ճամբի տակին Մի էնպէս աղբէր ունեմ, Հրեղէն ձին թամբի տակին: Արևը սարի վերայ, Մամուռը քարի վերայ. Ես ոսկի սարք պիտէի, Իմ սիրած եարի վերայ: Հէ՛ն, սարէն մարդ ա գալի, Սարը կըրակ ա տալի. Առաջըս աղուխ բացաւ, Իմացայ վարդ ա տալի:

The moon [shines] below the mountain, *Yar*, *yar*. *Yar*, *na*, *nay*, *nay*, *nay*, *nay*, *nay*, *nay*, *Yar*, *nay*, *nay*, *nay*, *nay*, *nay*. The moss [grows] beneath the stone, *Yar*. *Yar*, *le*, *le*, *le*, *le*, *le*, *Yar*, *le*, *le*, *le*, *le*, *le*.

HEAD

22.

22.

TEXT

Լուսնակը սարի տակին, Եա՛ր, եա՛ր. Եա՛ր, նա, նա՛յ, նայ, նա՛յ, նա՛յ, Եա՛ր, նայ, նա՛յ, նայ, նա՛յ, նա՛յ. Մամուռը քարի տակին.

Եա՛ր. Եա՛ր, լե, լե՛, լե, լե՛, լե՛, Եա՛ր, լե, լե՛, լե, լե՛, լե՛.

The sun was beneath the cloud, Surb Yakob [was] beneath the road; Such a brother have I, With a fiery steed beneath [his] saddle. The sun [is] upon the mountain, The moss [is] upon the stone; I would put gold ornaments Upon my beloved sweetheart. Look, a man is coming from the mountain, He sets the mountain ablaze; He opened a kerchief before me, I thought he was giving [me] a rose.

EAP180-1-4-23_015L.jpg

NOTE

26

26

TEXT

Ես իմ եարին կարօտ եմ, Եա՛ր, եա՛ր. Եա՛ր, նա, նա՛յ, նայ, նա՛յ, նա Եա՛ր, նա, նա՛յ, նայ, նա՛յ, նա Քան վարդ ու մանուշակին: Եա՛ր. Վա՛յ, լե, լե՛, լե, լե՛, լե՛, Վա՛յ, լե, լե՛, լե, լե՛, լե՛: Աչքըս գըցել եմ սարին, Ոտքըս տըւել լեռ քարին. Երթայ ու էլ ետ չը գայ, Քեզ զինուոր գըրած տարին: Կանգնեմ քարին ու սարին Գիր գըրեմ ղարիբ եարին. Արցունքով գըրեմ, կանչեմ,— Աղու կըտրի ՝սէնց տարին:

I long for my beloved [*yar*], *Yar*, *yar*. *Yar*, *na*, *nay*, *nay*, *nay*, *na* *Yar*, *na*, *nay*, *nay*, *nay*, *na* More than for the rose and the violet. *Yar*. *Vay*, *le*, *le*, *le*, *le*, *le*, *Vay*, *le*, *le*, *le*, *le*, *le*! I have cast my eyes upon the mountain, I have set my foot against the mountain stone. May it go and never return, The year they enlisted you [as a] soldier! Let me stand upon the stone and the mountain, [And] write a letter to the exiled beloved [*gharib yar*]; Let me write [it] with tears, [and] cry out:— May such a year turn to poison!

EAP180-1-4-23_015R.jpg

NOTE

27

NOTE: 27

HEAD

23.

23.

TEXT

Սի՛րուն ջան, սի՛րուն ջան, Սի՛րուն ջան, սիրտըդ մի՛ բանա. ՆըՇանած զինուոր եմ, Ես չե՛մ դիմանայ: Սի՛րուն ջան, սի՛րուն ջան, Ծաղիկ ունիմ՝ ալայ ա, Ալայ չի՝ ալ-վալայ ա. Հեռու տեղ մի եար ունիմ՝ Նըռան հատիկ, լալայ ա: Սի՛րուն ջան, սի՛րուն ջան, եւայլն: Էս գիշեր ես դուս ելայ, Թաթախ ձընիկ թացել ա. Կըր կաթէր մարմար քարին, Եարիս աչքն ա՝ լացել ա: Լուսնակը բակ ա գըցել, Քեզ ամպի տակ ա գըցել. Իմ կուրացած բախտըն էլ Ինձի մենակ ա գըցել:

O lovely [one], dear, O lovely [one], dear, O lovely [one], dear, do not open thy heart; I am an affianced soldier, I shall not endure it. O lovely [one], dear, O lovely [one], dear, I have a flower, it is variegated, It is not [merely] variegated, it is scarlet gauze; In a distant place I have a beloved— A pomegranate seed, a ruby. O lovely [one], dear, O lovely [one], dear, etc. Tonight I went outside, The sodden snow had dampened; It was dripping upon the marble stone— It is my beloved's eye [that] has wept. The moon has cast a halo, It has cast thee beneath the cloud; My blinded fortune, too, Has cast me all alone.

EAP180-1-4-23_016L.jpg

NOTE

28

NOTE: 28

TEXT

Ամպել ա կամար կամար, Կապել ես ոսկէ քամար. Դու ուրիշ միտք մի անի, Մի ջան ունիմ իր համար:

The clouds have gathered, arch upon arch, You have bound [on] a golden girdle. Harbor no other thought, I have [but] one life for his [or her] sake.

HEAD

24.

24.

TEXT

Լուսնակն ա կայնել դար Եա՛ր, աման, Ա՛ղջի, դու սիրուն, Ջա՛նե, ջա՛ն. Երնակ քու տիրուն. Պատկերն ա քու պատկերին Եա՛ր, աման, Ա՛ղջի, քու քելքը, Ջա՛նե, ջա՛ն. Տարաւ իմ խելքը: Լուսնակ ջան, շուտ մի երթ Եա՛ր, աման, Ա՛ղջի, դու սիրուն, Ջա՛նե, ջա՛ն. Երնակ քու տիրուն.

The clouds have gathered, arch upon arch, You have bound [on] a golden girdle. Harbor no other thought, I have [but] one life for his [or her] sake.

EAP180-1-4-23_016R.jpg

NOTE

29

NOTE: 29

TEXT

Ջուր մէկ էլ գալող տարին: Եա՛ր, աման, Ա՛ղջի, քուչքէլէր, Ջա՛նե, ջա՛ն. Տարաւ իմ խելէր: Լուսնակը ցոլաց, գընաց, Դէմ առաւ ամպին՝ մընաց. Սըրտով պայման չը տըւաւ, Սըրտիս դաղ ելաւ, մընաց: Լուսնակը պահ ա մըտել, Անուշ եարըս չեմ գըտել. Աչքըս արցունքով լըցուած Գիշերը քուն եմ մըտել: Գիշերը քուն եմ մըտել, Քեզ երազումըս գըտել. Քեզանից ձեռ չեմ վերցնի, Քանի սաղ եմ, չեմ փըտել:

[May there be] water once again in the coming year! Oh, [my] love, alas, O girl, little one, Sweet soul, dear soul, She has carried away my wits! The moonbeams shimmered, and [the moon] went along, It ran against a cloud and halted; [My love] did not give a heartfelt pledge, A brand remained on my heart [evermore]. The moon has gone into hiding, I have not found my sweet love; My eyes filled with tears, I fell asleep in the night. I fell asleep in the night, [And] found you in my dream; I shall not give you up, As long as I am alive [and] have not rotted [in the grave].

EAP180-1-4-23_017L.jpg

NOTE

30

NOTE: 30

HEAD

25.

25.

TEXT

Ա՛խ, մա՛րալ ջան, Կոկոնըս թոռմած մընաց Ջա՛ն, գեա՛րալ ջան. Սիրտըս կըրակած մընաց. Ա՛խ, մա՛րալ ջան, Ի՞նչ անեմ իմ ապրելը, Ջա՛ն, գեա՛րալ ջան. Իմ աչքերը թաց մընաց: Կամար ունքըդ գովեցիր, Սիրել էիր՝ ատեցիր. Ինձ պէս ուժով կըտրըճին Դու անդանակ մորթեցիր: Ջահիլ եմ, ընկեր չունիմ, Ընկել եմ ես, տէր չունիմ, Ոչ լաւ ասէք, ոչ էլ վատ,— Հարըստութեան սէր չունիմ:

Ah, dear gazelle [maral], My rosebud remained withered, Dear, wounded dear [gyaral], My heart remained inflamed. Ah, dear gazelle, What use is my living? Dear, wounded dear, My eyes remained wet [with tears]. You praised your arched brow, You had loved, [yet now] you hated; A stout youth like me You slaughtered without a knife. I am young, I have no companion, I have fallen, I have no protector [ter], Speak neither well [of me], nor ill— I have no love for wealth.

EAP180-1-4-23_017R.jpg

NOTE

31

NOTE: 31

HEAD

26.

26.

TEXT

եա՛ր. Ա՛յ, հեւա՛, հեւա՛, սիրտըս, Վա՛յ. եա՛ր. լէ՛. Ճընճըղկան թև ա սիրտըս. Եա՛ր. Քան պուտը կարմիր չը կայ, — Վա՛յ, եա՛ր, լէ՛. Բաց անեմ՝ սև ա սիրտըս: Պարտէզ եմ՝ չափար չունիմ, Ի՛սկ կըտրիճ եմ՝ եար չունիմ. Գընաց ձեռնէս իմ կեանքը, — Ջահիլ եմ՝ խաբար չունիմ: Ուռի ծառին բար չի՛լնի, Տակը քար ա, վար չի՛լնի. Էն Աստուածն ու երկինքը Սիրատէրին ճար չի՛լնի:

Yar, ah, pant, pant, my heart, *Vay, yar, le*. My heart is a sparrow's wing, *Yar*. No drop is redder [than it],— *Vay, yar, le*. [Yet] if I open it, my heart is black. I am a garden, I have no fence; I am a true lad, I have no beloved [*yar*]. My life has slipped from my hands,— I am young, I know nothing [of it]. The willow tree bears no fruit; Beneath it is stone, it cannot be plowed. [Neither] that God nor the heavens Provide a cure for the one in love.

EAP180-1-4-23_018L.jpg

NOTE

32

NOTE: 32

HEAD

27.

27.

TEXT

Հօ՛յ եար, հօ՛յ եար, Ա՛զիզ եար ջան դուռը բաց. Հօ՛յ եար, հօ՛յ եար, Ոտներս, ոտներս ցրտէն զընգ Հօ՛յ եար, հօ՛յ եար, Պաղ ես ձըմեռուայ սառից, Ամուր ես դու լեռ քարից. Ետնէդ ինձ քաշ տալով Տարար գըցեցիր սարից: Հօ՛յ եար, հօ՛յ եար, եւայ Ձին ա գալի վերևից, Ջուր ա կաթում տերևից. Իմ պարզ օրըս ամպել ա Անբախտ եարի երեսից: Ճերմակեց գետին ձընից, Ա՛ղջի, դուրս արի տընից. Ձեռովըդ էրուած սըրտիս Կամ դեղ արա, կամ ջուր լից:

Hoy, dear [love], hoy, dear [love], My precious dear [love], open the door. Hoy, dear [love], hoy, dear [love], My feet, my feet are shivering from the

cold. Hoy, dear [love], hoy, dear [love], You are colder than winter’s ice, You are harder than a mountain stone; Dragging me behind you, You took [me] and cast [me] down from the mountain. Hoy, dear [love], hoy, dear [love], etc. Snow is falling from above, Water is dripping from the leaf; My clear day has grown cloudy On account of [my] ill-fated beloved. The ground has turned white with snow, O girl, come out from the house; With your hand, either bring a cure Or pour water upon my burning heart.

EAP180-1-4-23_018R.jpg

NOTE

33

NOTE: 33

HEAD

28.

28.

TEXT

էս գիշեր, լուսնակ գիշեր, Վա՛յ, լե, լե, լե՛, լե՛, լե, լե, լե՛, լե՛, լե, լե՛. Ձիւնն եկեր, գետին նախշեր, Ո՞վ է տեսել՝ սիրած եարը մոռանայ. Ով մոռանայ՝ երկու աչքով կուրան ա յ. Աչքըդ դէմ արա՝ պաչեմ, Վա՛յ, լե, լե, լե՛, լե՛, լե, լե, լե՛, լե՛, լե, լե՛. Կեռ ունքեր, կարմիր թըշեր: Ո՞վ է տեսել՝ սիրած եարը մոռանայ. Ով մոռանայ՝ երկու աչքով կուրանայ: Ա՛յ գիշեր, դարձիր տարի, Հացըս թող լինի գարի. Մենակ եարըս ինձ համար Սըրտով խօսքը կատարի: Ա՛ղջի, քու չարը տանեմ, Քու սիրուդ ինձ կը սպանեմ. Դու իմ խօսքին ականջ դիր, Ես մօրըդ հաւան կանեմ:

Tonight, [is] a moonlit night, *Vay, le, le, le, le, le, le, le, le, le, le.* The snow has fallen, patterning the ground, Who has [ever] seen [one] forget a beloved sweetheart? Whoever forgets—may they go blind in both eyes. Turn your eye toward [me] that I may kiss [it], *Vay, le, le, le, le, le, le, le, le, le, le.* Curved eyebrows, rosy cheeks. Who has [ever] seen [one] forget a beloved sweetheart? Whoever forgets—may they go blind in both eyes. O night, turn into a year, Let my bread be [made of] barley; If only my sweetheart, for my sake, Would

fulfill [her] promise from the heart. O girl, let me take your pain upon myself, For the sake of your love, I shall kill myself; Lend an ear to my word, [And] I shall win your mother's consent.

NOTE

3

NOTE: 3

EAP180-1-4-23_019L.jpg

NOTE

34

NOTE: 34

HEAD

29.

29.

TEXT

Կայնել ես վարդի հովին, Վարդի հովին, հովին. Քամին տայ կըրծքիդ մովին, Կրրծքիդ մովին, կրրծքիդ մով Երեսիդ շողին մեռնեմ, Շողին մեռնեմ, մեռնեմ. Աչքերիդ կապուտ ծովին: Կապուտ ծովին, կապուտ ծով Իրար հետ ծաղիկ քաղենք, Ծաղիկ քաղենք, քաղենք. Թըշնամու սիրտը դաղենք. Սիրտը դաղենք, սիրտը դաղեն Մէկ մէկու խօսքէ չելնենք, Խօսքէ չելնենք, չելնենք. Աշխարհքում՝ քանի սաղ ենք: Քանի սաղ ենք, քանի սաղ ե

You stand in the rose’s shade, In the rose’s shade, in the shade; Let the wind blow [against] the silk upon your breast, The silk upon your breast, the silk upon your breast. May I die for the radiance of your face, May I die for the radiance, may I die; [For] the blue sea of your eyes, The blue sea, the blue sea. Let us gather flowers together, Let us gather flowers, gather [them]; Let us sear the heart of the enemy, Let us sear the heart, let us sear the heart. Let us not break our word to one another, Not break our word, not break [it], So long as we are alive in [this] world, So long as we are alive, so long as we are alive.

EAP180-1-4-23_019R.jpg

NOTE

35

35

HEAD

30.

30.

TEXT

Առնեմ, երթամ էն սարը, Առնեմ, երթամ էն սարը, Առնեմ, երթամ էն սարը, Սեր անելով իմ եարը: Վըրան եմ զարկել դարին, Պայման եմ դըրել տարին. Տարին թող գայ, լըրանայ, Հետը բերէ իր բարին: Առնեմ երթամ եւայլն: Հենց որ ծաղկի արևը, Քեզի ղըրկեմ բարևը, Իմանամ դու իմ եարն ես, Առնեմ, ելնեմ վերևը: Քարի տակին պաղ աղբիւր, Արծաթի թաս, ոսկի ջուր. Ես կը վառիմ քո սիրուն, Մի թաս ուզեմ, երկուս տուր:

Let me take [her and] go to that mountain, Let me take [her and] go to that mountain, Let me take [her and] go to that mountain, Making love [to] my sweetheart. I have pitched a tent upon the slope, I have set a term [of] a year; Let the year come [and] be fulfilled, May it bring its goodness with it. Let me take [her and] go, etc. As soon as the sun blossoms, I shall send you my greeting; Should I know you are my sweetheart, I will take [you and] ascend above. A cold spring [lies] beneath the rock, A silver bowl, golden water; I burn for your love— [If] I ask for one bowl, give [me] two.

EAP180-1-4-23_020L.jpg

NOTE

36

NOTE: 36

HEAD

31.

31.

TEXT

Հօ՛յ, Նա՛զան իմ, Նա՛զան իմ, Ջա՛ն, Նա՛զան իմ, Նա՛զան իմ. Նա՛զան, դու բարով եկար, Կանաչ սարերով եկար, Խոր խոր ձորերով եկար. Նա՛զան, դու բարով եկար, Կանաչ սարերով եկար, Խոր խոր ձորերով եկար: Գարնան սիրուն ծաղիկ ես, Հօ՛յ, Նա՛զան իմ, Նա՛զան իմ, Ինձ համար աղունիկ ես. Ջա՛ն, Նա՛զան իմ, Նա՛զան իմ. Գլխիս վըրով պըտիտ տուր, Հօ՛յ, Նա՛զան իմ, Նա՛զան իմ. Նախշուն-թև թիթեռնիկ ես: Ջա՛ն, Նա՛զան իմ, Նա՛զան իմ: Եա՛ր ջան, դու բարով եկար, Կանաչ սարերով եկար, Խոր խոր ձորերով եկար. Եա՛ր ջան, դու բարով եկար, Կանաչ սարերով եկար, Խոր խոր ձորեով եկար:

Hoy, my Nazan, my Nazan, *J■n*, [dear] my Nazan, my Nazan. Nazan, welcome [are you] who came, By way of the green mountains you came, By way of the deep, deep gorges you came. Nazan, welcome [are you] who came, By way of the green mountains you came, By way of the deep, deep gorges you came. You are a fair blossom of spring, Hoy, my Nazan, my Nazan, To me you are a [little] dove. *J■n*, [dear] my Nazan, my Nazan. Flutter [and circle] over my head, Hoy, my Nazan, my Nazan. You are a butterfly of patterned wings. *J■n*, [dear] my Nazan, my Nazan. Dear beloved, welcome [are you] who came, By way of the green mountains you came, By way of the deep, deep gorges you came. Dear beloved, welcome [are you] who came, By way of the green mountains you came, By way of the deep, deep gorges you came.

EAP180-1-4-23_020R.jpg

NOTE

37

NOTE: 37

TEXT

Ճամբայ տըւէք՝ առաջ գամ, Սիրած եարիս բարև տամ. Ուխտ եմ արել, որ առնեմ, Թող տեսնի աշխարհ ալամ: Սարեր, ձորեր, յետ կացէք, Իմ եարի ճամբէն բացէք. Եար եարի հետ խօսելիս Ականջ արէք, իմացէք: Նըշի ծառին նուշ կըլնի, Վարդի հոտն անուշ կըլնի, Երանեկ էն աղջըկան՝ Սիրած եարին թուշ կըլնի:

Make way, that I may come forward, [And] give greeting to my beloved sweetheart. I have made a vow to take [her as my bride]; Let the whole world see it! Mountains, valleys, stand aside, Open the road for my sweetheart. When sweetheart speaks with sweetheart, Lend an ear, [and] take heed! On the almond tree there will be almonds, Sweet will be the fragrance of the rose; Blessed is that maiden Who becomes a sweet cheek for her beloved sweetheart!

EAP180-1-4-23_021L.jpg

NOTE

38

NOTE: 38

HEAD

32.

32.

TEXT

Գարուն ա, ձուն ա արել, Վա՛յ, լե, լե, վա՛յ, լե, լե, վա՛յ, լե, լե, լե, լե՛. Իմ եարն ինձնից ա սառել: Ա՛խ, չորնա՛յ, վա՛խ, ա՛յ ես չար մարդու լեզուն: Քամին փըչում ա պաղ պաղ, Լերդ ու թոքս անում ա դաղ: Եա՛ր, ինձ բէմուրատ արիր,— Սէրըդ ինձնէ զատ արիր:

Spring has come, [yet] it has snowed, Vay, le, le, vay, le, le, vay, le, le, le, le! My beloved has grown cold toward me. Ah, may it wither—alas!—ah, the tongue of this wicked person! The wind blows cold, cold, It sears my liver and lungs. Beloved, you have left me unsatisfied in my longing— You have sundered your love from me.

HEAD

33.

32.

TEXT

Ես սարէն կու գայի, Դուն դուռը բացիր. Ձեռըդ ծոցըդ տարար, Ա՛խ արիր, լացիր: Վա՛յ, վա՛յ, վա՛յ, վառւում եմ, Վա՛յ, վա՛յ, վա՛յ, հալւում եմ, Հալւում, վառւում եմ:

I was coming down from the mountain, You opened the door; You put your hand to your bosom, You sighed, [and] wept. Alas, alas, alas, I am burning, Alas, alas, alas, I am melting, I am melting, I am burning.

EAP180-1-4-23_021R.jpg

NOTE

39

NOTE: 39

TEXT

Ես մի պինդ պաղ էի, Դու մըրմուռ լացիր. Քո հրեղէն արցունքով Ինձի հալեցիր: Ես մի չոր ծառ էի, Դու գարնան արև. Քո սիրով ծաղկեցաւ Իմ ճիւղն ու տերև: Թէ ինձ չէիր առնի, Ինչո՞ւ սիրեցիր. Մի բուռ կըրակ եղար, Սիրտըս էրեցիր:

I was [as] hard ice, Thou didst weep bitterly; With thy fiery tears Thou didst melt me. I was [as] a dry tree, Thou [as] the spring sun; Through thy love blossomed My branch and leaf. If thou wouldst not take me [in marriage], Why didst thou love [me]? Thou didst become a handful of fire, [And] burned my heart.

EAP180-1-4-23_022L.jpg

NOTE

40

NOTE: 40

HEAD

34.

34.

TEXT

Հօ՛, եա՛ման ու եա՛ր ջան, Ջէ՛, եա՛ման ու մարջան: Էս օր նորը նորել է, Հօ՛, եա՛ման ու եա՛ր ջան, Նորել է՝ բոլորել է. Ջէ՛, եա՛ման ու մարջան. Եա՛ր, քո լուսնակ երեսից Հօ՛, եա՛ման ու եա՛ր ջան, Իմ սիրտը մոլորել է: Ջէ՛, եա՛ման ու մարջան: Քան լուսինն ամպի տակով՝ Դու ջուր կերթաս դորակով. Հոգիս քեզ մատաղ լինի,

Սիրտըս կէրես կըրակով: Ջուրն իմ տան տակից բըխար, էրուած սիրտըս լըւանար. Եա՛ր, քո տըւած խոցերը Քո ձեռներով լաւանար:

Ho, aman and dear *yar*, Ze, aman and coral. Today the new has become anew, Ho, aman and dear *yar*, It has renewed and come full circle. Ze, aman and coral. *Yar*, because of your moon-like face, Ho, aman and dear *yar*, My heart has gone astray. Ze, aman and coral. Like the moon [passing] beneath the clouds, You go for water with [your] pitcher. May my soul be a sacrifice for you; You burn my heart with fire. Would that water gushed from beneath my house, To wash my burned heart; *Yar*, [would that] the wounds you inflicted Might be healed by your own hands.

EAP180-1-4-23_022R.jpg

NOTE

41

NOTE: 41

HEAD

35.

35.

TEXT

Կապուտ քուռակ հեծել եմ, Արազին մօտեցել եմ. Ա՛խ, ջա՛ն Արազ, Վա՛խ, ելմա՛ն Արազ. Արազ, ինձ մի ճամբայ տուր,— Իմ եարին կարօտցել եմ: Մի ճամբայ տուր, Երթամ եարիս հիւր: Արազը չունի զեամին, Կըրծքիս ա տալի քամին. Ես մի ղարիբ ջան ունիմ, Չըհասնե՛մ Ոսկէծամին: Արա՛զ, Արա՛զ, Խա՛ն Արազ, Բինգեօլից բըխան Արազ. Ընկել եմ ես քու ծոցը, Մի տար ման ի ման, Ա՛րազ: Խոր գետը ծով դառել ա, Ինձ էլ հետը տարել ա. Խեղճ աղջիկն այնպէս գիտէ, Սէրս իրենից սառել ա:

I have mounted a blue-gray colt, I have approached the Araz. Ah, dear Araz, Woe, raging Araz! Araz, give me a passage— I have longed for my sweetheart. Give [me] a passage, Let me go as a guest to my sweetheart. The Araz has no boat, The wind beats against my chest. I have [but] one poor stranger's soul,

Lest I fail to reach the Golden-haired one! Araz, Araz, Khan Araz, Araz, that springs forth from Bingyol! I have fallen into your bosom; Do not carry [me] away step by step, O Araz! The deep river has turned into a sea, It has swept me away with it too. The poor girl thinks That my love for her has grown cold.

EAP180-1-4-23_023L.jpg

NOTE

42

NOTE: 42

TEXT

Ա՜խ, Արազն է շատ վարար, Դուրս ելնելու չունիմ ճար. Եա՛ր, ոսկի ծամըդ բաց թող, Քաշէ ինձի, քեզ մօտ տար:

J■n, brother, *j■n*, brother, *J■n*, *yaro*, *j■n*, *J■n*, *yaro*, *j■n*, *yaro*, *J■n*, brother, *j■n*. I have wandered the mountains, I have labored in the fields; They said, “Your brother has come,” [And] I have come like one possessed. *J■n*, brother, etc. Spring has newly opened, The rose has become a bud; You would not hear my entreaty, My heart has turned to wax. You had left my neck bowed, You had left [me] at a stranger’s door; You had forgotten me so, You had left [me] on that side of the mountain.

HEAD

36.

36.

TEXT

Ջա՜ն, ա՛ղբեր, ջա՜ն, ա՛ղբեր, Ջա՜ն, եա՛րօ, ջա՜ն, Ջա՜ն, եա՛րօ, ջա՜ն, եա՛րօ, Ջա՜ն, ա՛ղբեր, ջա՜ն: Սարերը ման եմ եկել, Դաշտերը բան եմ եկել. Ասին՝ աղբէրդ եկել ա, Գըժի նըման եմ եկել: Ջա՜ն, ա՛ղբեր, եւայլն: Գարունը նոր ա բացուել, Վարդը կոկոն ա դարձել. Աղաչանքըս չ՚իր լըսում, Իմ սիրտը մոմ ա դարձել: Շըլինքըս ծուռն ՚իր թողել, Օտարի դուռն ՚իր թողել. Ինձ էնպէս ՚իր մոռացել, Սարի էն կուռն ՚իր թողել:

J■n, brother, *j■n*, brother, *J■n*, *yaro*, *j■n*, *J■n*, *yaro*, *j■n*, *yaro*, *J■n*, brother, *j■n*. I have wandered the mountains, I have labored

in the fields; They said, “Your brother has come,” [And] I have come like one possessed. *J[redacted]n*, brother, etc. Spring has newly opened, The rose has become a bud; You would not hear my entreaty, My heart has turned to wax. You had left my neck bowed, You had left [me] at a stranger’s door; You had forgotten me so, You had left [me] on that side of the mountain.

EAP180-1-4-23_023R.jpg

NOTE

43

NOTE: 43

HEAD

37.

37.

TEXT

Գացի արտեր, բըռն'ի լոր, Աղջիկ տեսայ եայլի ձոր, Նըման էր կարմիր խընձոր: Լո՛րիկ, գարնան քարեր Դու վարդ արիր, լո՛րիկ: Նըման էր կարմիր խընձոր. Լո՛րիկ, լո՛րիկ, լո՛րիկ, լո՛րիկ, Լո՛րիկ, գարնան քարեր Դու վարդ արիր, լո՛րիկ: Արև դիպաւ սարերուն, Կաքաւ թըռաւ քարերուն, Լորիկ կայնե վեր դարուն: Ջուր կուգայ գոլգոլալէն, Գըլխուդ ես դըցե վալէն, Լոր, չես հարցնե իմ հալէն: Քար մի թալի մեջ ղըշին, Թող գայ նըստի քու թըշին, Կըրակ տու ղարիբ փըշին:

I went to the fields, I caught a quail, I saw a girl in the valley of the *yayla*, She was like a red apple. Quail, [upon] the stones of spring You made roses [bloom], quail! She was like a red apple. Quail, quail, quail, quail, Quail, [upon] the stones of spring You made roses [bloom], quail! The sun touched the mountains, The partridge flew to the stones, The quail stood upon the slope. Water comes bubbling forth, I placed the veil upon your head; Quail, you do not ask of my condition. Throw a stone into the flock of birds, Let [the quail] come and light upon your cheek; Set fire to the foreign thorn.

EAP180-1-4-23_024L.jpg

NOTE

44

NOTE: 44

HEAD

38.

38.

TEXT

Հաւա՛ր Զուլօ, մադա՛ր Զուլօ, Քեզի տեսայ, վառայ, Զո՛ւլօ, Բացուի՛ր, բացուի՛ր, բացուի՛ր, Բացուի՛ր, իմ վարդ Զուլօ: Ես Ալէքն եմ՝ Մաստարեցի, Սիրուն, արի, մեր տուն կեցի, Դէմ աղօթրան եկեղեցի: Հաւա՛ր Զուլօ, մադա՛ր Զուլօ, Բացուի՛ր, բացուի՛ր, բացուի՛ր, Բացուի՛ր, իմ վարդ Զուլօ: Արևն ելաւ կամար կամար, Զուլօն կապեց ոսկէ քամար, Ես կը մեռնիմ քեզի համար: Արևն ընկաւ ամուր բերդին, Քո սէրն ընկաւ մէջ իմ լերդին, Ես քեզ սիրեմ, թող զիս քերթին: Դու դաշտ կուգաս հուլա հուլա, Կու նըմանիս բամբկի քուլա, Աչքըս տեսաւ, սիրտըս կուլայ:

Help, Zulo! Mercy, Zulo! I saw you [and] took fire, Zulo! Bloom, bloom, bloom, Bloom, my rose Zulo! I am Alek, of Mastara, Fair one, come, stay [in] our house, Opposite the house of prayer, the church. Help, Zulo! Mercy, Zulo! Bloom, bloom, bloom, Bloom, my rose Zulo! The sun rose arch by arch, Zulo fastened [her] golden belt, I would die for you. The sun fell upon the strong fortress, Your love fell into my liver [innermost heart], Let me love you, [though] they flay me. You come to the field swaying softly, You are like a tuft of cotton, My eye beheld [you, and] my heart weeps.

EAP180-1-4-23_024R.jpg

NOTE

45

[Note:] 45

TEXT

Մեր ջուխտ գութան դաշտ կու բանի, Ջուլօ խաթուն Հաց կու տանի, Աչքով, ունքով մարդ կու սպանի: Հելե՛լ-վելե՛լ, մըսրու գոմէշ, Իմ ձեռ թալեմ Քեալաշու փէշ, Ջուլօն եղնի ինձի փեշքէշ:

It has clouded over, [yet] the snow does not fall, Dear Shogher, From the mountain [he] does not come home, Dear Shogher. Sway [gracefully], sway gently, Dear Shogher, Under the cloud the snow can be seen, Dear Shogher. My heart is filled with fire, Dear Shogher, To my eyes sleep does not come, Dear Shogher.

HEAD

39.

39.

TEXT

Ամպել ա, ձուն չի գալի, Շողե՛ր ջան, Սարիցը տուն չի գալի. Շողե՛ր ջան. Դու շորորա՛, դուն օրօրա՛, Շողե՛ր ջան, Ամպի տակին ձուն կերեւայ, Շողե՛ր ջան. Սիրտըս կըրակով լըցուած, Շողե՛ր ջան, Աչքերիս քուն չի գալի: Շողե՛ր ջան.

It has clouded over, [yet] the snow does not fall, Dear Shogher, From the mountain [he] does not come home, Dear Shogher. Sway [gracefully], sway gently, Dear Shogher, Under the cloud the snow can be seen, Dear Shogher. My heart is filled with fire, Dear Shogher, To my eyes sleep does not come, Dear Shogher.

EAP180-1-4-23_025L.jpg

NOTE

46

46

TEXT

Դու շորորա՛, դուն օրօրա՛, Շողե՛ր ջան, Ամպի տակին ձուն կերեւայ, Շողե՛ր ջան: Հուլք ա թափում վերիցը, Ես վառայ քո սէրիցը. Վարդավառին ինձ համար Ձուն բեր դու սարերիցը: Սարի գլխին ձուն եկաւ, Շողե՛ր ջան. Շէկլիկ եարըս տուն եկաւ,

Շողե՛ր ջան. Ուն կերեւայ, ձուն կերեւայ, Շողե՛ր ջան, Բերդի տակին տուն կերեւայ, Շողե՛ր ջան. Դեռ մուրազիս չը հասած, Շողե՛ր ջան. Վըրէս խորունկ քուն եկաւ: Շողե՛ր ջան.

Do sway, do rock, dear Shogher, Beneath the cloud the snow is seen, dear Shogher. The heat pours down from above, I am burned by your love; For Vardavar, bring me Snow from the mountains. Upon the mountain peak snow fell, dear Shogher; My fair-haired sweetheart came home, dear Shogher. The brow is seen, the snow is seen, dear Shogher; Beneath the fortress a house is seen, dear Shogher. Not yet having reached [the fulfillment of] my desire, dear Shogher, A deep sleep came over me, dear Shogher.

EAP180-1-4-23_025R.jpg

NOTE

47

NOTE: 47

TEXT

Ուն կերեւայ, ձուն կերեւայ, Շողե՛ր ջան, Բերդի տակին տուն կերեւայ, Շողե՛ր ջան: Աշունն եկաւ սարիցը, Տերև թափեց ծառիցը. Շողոն դարդով լըցուել ա, — Հեռացել ա եարիցը:

Sona [my] sweetheart, Sona [my] sweetheart, lovely Sona, Sona [my] sweetheart. Vardavar is coming, Sona [my] sweetheart, Sona [my] sweetheart, the flower is rejoicing, lovely Sona, Sona [my] sweetheart. O girl calling *gyulum*, Sona [my] sweetheart, Sona [my] sweetheart, your voice is twittering, lovely Sona, Sona [my] sweetheart.

HEAD

40.

40.

TEXT

Սո՛նա եա՛ր, Սո՛նա եա՛ր, Սո՛նա սիրուն, Սո՛նա եա՛ր: Վարդավառը գալիս ա, Սո՛նա եա՛ր, Սո՛նա եա՛ր, Ծաղիկը ցընծալիս ա. Սո՛նա սիրուն, Սո՛նա եա՛ր. Ա՛յ գիլում կանչող աղջիկ, Սո՛նա եա՛ր, Սո՛նա եա՛ր, Ձէնըդ ծըլվըլալիս ա: Սո՛նա

սիրուն, Սո՛նա եա՛ր:

Sona, [my] love, Sona, [my] love, Sona the lovely, Sona, [my] love! Vardavar is drawing near, Sona, [my] love, Sona, [my] love, The flower rejoiceth, Sona the lovely, Sona, [my] love! O girl who calleth out [her] *gyulum*, Sona, [my] love, Sona, [my] love, Thy voice doth trill and twitter, Sona the lovely, Sona, [my] love!

EAP180-1-4-23_026L.jpg

NOTE

48

NOTE: 48

TEXT

Կանաչ տեղը՝ բաղում ես, Պարի միջին խաղում ես. Կաքաւի պէս սորալով, Տըղաներին դաղում ես: Կարմիր գինին թասումը, Ես եմ քո հաւասումը. Ե՞րբ կը տաքնան աղջըկերք,— Վարդավառի պասումը: —Հա՛յ, ասի նա, ասի նա, Կարմիր գինին թասին ա. Տըղէք երբ կը կոտորուին,— Հորթաթողի պասին ա: —Սիրուն աղջիկ, նազ ունիս, Շահ զադայի սազ ունիս. Հոգեմ շահ զադի գըլուխ, Դու իմ հոգում հազ ունիս:

The green place—you are in the garden, You dance in the midst of the round-dance. Gliding like a partridge, You burn [with longing] the hearts of the boys. The red wine [is] in the cup, I am taken with longing for you. When will the girls grow warm [with passion]?— During the fast of Vardavar. —Hay! I said it, she said it, The red wine is in the cup. When will the boys perish [of desire]?— During the fast of the weaning of the calves [*Hortat‘ogh*]. —Pretty girl, you have grace, You have the charm of a *shah-zada* [prince]. May I be [sacrificed] for the *shah-zada*’s head, In my soul, you are beloved.

EAP180-1-4-23_026R.jpg

NOTE

49

NOTE: 49

HEAD

41.

41.

TEXT

Տըղայ. Հա՛բըրբա՛ն: Աղջիկ. Ջա՛նե ջա՛ն: Տըղայ. Սիրել եմ՝ սերն երեսին, Անթառամ թերն երեսին· Ով իմ սիրածն ինձ չի տայ, Աստըծու կերն երեսին: Աղջիկ. Հաբըրբա՛ն: Տղայ. Ջանե ջա՛ն: Աղջիկ. Սարի թըրթընջուկ թազա, Մեղր ու շաքար քեզ մազա. Ինձ պէս նազանի աղջիկ Քեզ պէս տըղին ոնց սազայ: Տղայ. Պըզտիկ աղջիկ, համ ունիս, Չորեքդիմաց ծամ ունիս. Խունջիկ-մունջիկ մի անի, Ինձ առնելու կամ ունիս:

Boy. Hab■rban! *Girl.* Jane jan! *Boy.* I have loved [one with] cream upon her face, With unfading petals upon her face; Whoever does not give me my beloved, May God’s thunderbolt [strike] upon his face! *Girl.* Hab■rban! *Boy.* Jane jan! *Girl.* Fresh mountain sorrel, Honey and sugar [are suited] as a relish for you; How could a coquettish girl like me Be suited to a boy like you? *Boy.* Little girl, you have charm, You have braids all around; Do not feign bashfulness, You [truly] wish to take me [as your husband].

NOTE

4

NOTE: 4

EAP180-1-4-23_027L.jpg

NOTE

50

50

TEXT

Աղջիկ. Գութանըդ հոլա՛, հոլա՛, Գութանիդ տակը քոլ ա. Քանի գըժութիւն անես, Քեզի առնողը տող ա: Տղայ. Ձեր տան տակին վար կան Չար ազռաւին քար կանե Թող իմ սիրածն ինձի տա Գըժութիւնըս թարկ անեմ Աղջիկ. Ջուրը իր ճամբով կերթ Ցօղածը վարդի թերթ ա. Ինձ սիրող կըտրիճ տըղէն Հազարի մէջ

մի բերդ ա: Տղայ. Բուսել ես բաղի միջին, Շամամի թաղի միջին. Գիշեր ցերեկ միտլար, Դու ես իմ խաղի միջին: Աղջիկ. Աշուղի պէս խաղ ասա, Բլբուլի պէս տաղ ասա. Ինչքան որ գովես՝ արժեմ, Իմ մօր գովական փեսայ:

Girl. Drive your plow, drive it on! Beneath your plow is brushwood. However much folly you commit, the one who takes you [in marriage] is a dolt. *Boy.* I shall plow below your house, I shall cast stones at the wicked crow. Let them give me my beloved, and I will cast aside my folly. *Girl.* The water goes along its way, that which it waters is a rose petal. The brave lad who loves me is [like] a fortress amidst a thousand. *Boy.* You have sprouted in the midst of the orchard, in the midst of the sweet-melon patch. Day and night in [my] mind, you are [the subject] in my song. *Girl.* Recite a verse like an *ashugh*, sing a song like a nightingale. However much you praise [me], I am worthy of it, O praised son-in-law of my mother!

EAP180-1-4-23_027R.jpg

NOTE

51

NOTE: 51

HEAD

42.

42.

TEXT

Նոր է բացուել բարի լուս, Մէկ տեղ կերթանք դար ի դուս: Բոբիկ մի՛ քելե, փուշ է, Սի՛րունիկ, պագդ անուշ է: Էս ձորն ի վեր ձընեբակ, Դու նըմանիս արեգակ: Հով կը փըչէ սարն ի վեր, Արտուտ կելնէ դարն ի վեր: Ա՛ղջի, անուշի՛կ նազեր, Խելքըս տարաւ քու մազեր: Երկնից կամար ունքերըդ, Ինձի վառեց քու սէրըդ: Մատաղ լինեմ սև աչին, Ես կարօտ եմ քու պաչին:

The good light [of dawn] has just opened, Together we go out onto the slope. Walk not barefoot, there are thorns, Pretty one, your kiss is sweet. Up this gorge is a patch of snow, You are like unto the sun. A breeze blows up the

mountain, The skylark rises up the slope. O girl of sweet coquetry, Your hair has stolen my mind. Your eyebrows are the arch of heaven, Your love has set me aflame. Let me be a sacrifice to that black eye, I long for your kiss.

EAP180-1-4-23_028L.jpg

NOTE

52

NOTE: 52

HEAD

43.

43.

TEXT

Հօ՛յլա, ա՛խ, տընաւե՛ր տուն. Քա՛մի, մի տա մեր դըռան: Տ'օրօրիմ, իմ պըզտիկ գըրկանոց, Դու քընի՛ մէջ քընուդ ես քըրտը 'Տի գամ, պագնիմ կարմիր երե Հօ՛յլա, ա՛խ, տընաւե՛ր տուն, Քա՛մի, մի տա մեր դռան: Ասօր պարտէզ մ'եմ տեսե, Երկու շառամ էր ի նե, Սև օձն էր փաթըթե բոլոր: Հօ՛յլա, ա՛խ, տընաւե՛ր տուն. Քա՛մի, մի տա մեր դըռան: Սիրտս ի մըրմուռ, աչքերս ի լ Ասօր նըստիմ, էնքան 'տի լամ, Քարէ կարկուտ աչքերէս գայ:

Hoyla, ah, [wretched] ruined home! Wind, do not beat against our door! I shall rock [thee], my little nursling, Do thou sleep; in thy sleep thou hast sweated. I shall come, [and] kiss [thy] red cheek[s]. *Hoyla*, ah, [wretched] ruined home! Wind, do not beat against our door! Today I saw a garden; There were two vine shoots in it, [And] a black serpent was coiled all around. *Hoyla*, ah, [wretched] ruined home! Wind, do not beat against our door! My heart is smoldering, my eyes are in te[ars]; Today I shall sit [and] weep so much That a hail of stones shall pour from my eyes.

EAP180-1-4-23_028R.jpg

NOTE

53

NOTE: 53

TEXT

Հճլլա, ա՛խ, տընաւե՛ր տուն. Քամի, մի տա մեր դըռան, Իմ խոցերն է շատ. Վանայ ծով զըմէն դեղ բլնի, Ջիմ զառ վերքեր չի դեղի:

—Crane, whence come you? —From the desert of Baghdat. —Have you no tidings Of my father [and] my mother? —Your father is dead, Your mother [is] bewildered; She took her oil-jar, [Her] nestlings, [and] fled.

HEAD

44.

44.

TEXT

—Կըռունկ, յուստ կուգաս: — Բաղդատայ չոլէն: — Խաբրիկ մը չունի՞ս Իմ հօրէն, մօրէն: — Քու հէրն է մեռի, Քու մէր շըւարի, Առի ուր ձէթկիկ Ձագեր, ձըւարի:

—Crane, whence come you? —From the desert of Baghdat. —Have you no tidings Of my father [and] my mother? —Your father is dead, Your mother [is] bewildered; She took her oil-jar, [Her] nestlings, [and] fled.

EAP180-1-4-23_029L.jpg

NOTE

54

54

HEAD

45.

45.

TEXT

Ծովուն հաւք ըմ կէր, Անունն էր արօր, Վըզիկ երկէն էր, Սըրտիկ սեաւոր. Կապեմ բեչարէս, Երթամ հետ ինոր, Էն իմ դարդ գիտի, Ես էլ զօ ինոր: Եկաւ հաւք ըմ էլ, Թըղթիկ կէր բերան, Առի, կարդացի Իմ գըլխու ֆերման. «Արի, եա՛ր, արի, Խըռով մի կենա, Աստըւորի մալ ՚Չի, քե չի մընա»:

There was a bird upon the sea, Its name was the plow [bird], Its neck was long, Its little heart [was] mourning-black. Let me bind myself, wretched one, Let me go with it; It knows my grief, And I know its [grief] too. Another bird also came, A letter in its mouth; I took [it], I read The decree concerning my head: "Come, [my] love, come, Do not remain aggrieved; The wealth of this world Is nothing, it shall not remain with thee."

EAP180-1-4-23_029R.jpg

NOTE

55

NOTE: 55

HEAD

46.

46.

TEXT

Աղուէս գընաց, մըտաւ ջաղաց, Թաթեր վերուց մի բոլ խաղաց: Հարա՜յ, ա՛ղուէս, պարո՜ն աղուէս, Աշխարհքի մէջ չը կայ քու պէս: Մի կոտ ու կէս կորեկ աղաց, էն էլ շալակն առաւ, գընաց: Աղուէս կերաւ գեղի հաւեր, Փաշուէզ տըւաւ վերի կալեր: Աղուէս պառկե բըրչոտ կողին, Թաթեր դըրե սիպտակ հողին: Ասի՝ բըռնենք կուզ ու աղուէս, Աշունք կարգեմ իմ Օհանէս: Էլ գին չարաւ յէլ տարուայ պէս, — Ազապ մընաց իմ Օհանէս:

[The] fox went, entered [the] mill, Lifted [his] paws, danced plenty. Hurrah, fox! Mister fox! In [all the] world there is none like you! He ground a *kot* and a half of millet, Took that too upon [his] back, [and] went [away]. [The] fox ate the village hens, [And] took to flight [toward] the upper threshing-floors. [The] fox lay upon [his] furry side, Placed [his] paws upon the white earth. I said: let us catch marten and fox, [So that] in autumn I may wed my Ohan■s. [Furs] fetched no price as in the former year— [And so] my Ohan■s remained a bachelor.

EAP180-1-4-23_030L.jpg

NOTE

56

NOTE: 56

HEAD

47.

47.

TEXT

Գնացէք, տեսէք՝ ով է կերել այգի Գնացին, տեսան՝ այծն է կերել այ Այծն ու այգին,— Ձեզ բարիկենդան, մեզ բարի զատ Գնացէք, տեսէք՝ ով է կերել այծը Գնացին, տեսան՝ գայլն է կերել այ Գայլն ու այծը, Այծն ու այգին,— Ձեզ բարիկենդան, մեզ բարի զատ Գնացէք, տեսէք՝ ով է կերել գայլը Գնացին, տեսան՝ սուրն է կերել գա Սուրն ու գայլը, Գայլն ու այծը, Այծն ու այգին,— Ձեզ բարիկենդան, մեզ բարի զատ Գնացէք, տեսէք՝ ով է կերել սուրը Գնացին, տեսան՝ ժանգն է կերել սու Ժանգն ու սուրը, Սուրն ու գայլը, եւ այլ

Go, see who has eaten the vine[yard]. They went, [and] saw [that] the goat has eaten the vine[yard]. The goat and the vineyard,— To you a good Barekendan, to us a good Zat[ik]. Go, see who has eaten the goat. They went, [and] saw [that] the wolf has eaten the go[at]. The wolf and the goat, The goat and the vineyard,— To you a good Barekendan, to us a good Zat[ik]. Go, see who has eaten the wolf. They went, [and] saw [that] the sword has eaten the wo[lf]. The sword and the wolf, The wolf and the goat, The goat and the vineyard,— To you a good Barekendan, to us a good Zat[ik]. Go, see who has eaten the sword. They went, [and] saw [that] the rust has eaten the swo[rd]. The rust and the sword, The sword and the wolf, and so forth.

EAP180-1-4-23_030R.jpg

NOTE

57

NOTE: 57

TEXT

Գնացէք, տեսէք՝ ով է կերել ժանգը:— Գնացին, տեսան՝ իւղն է կերել ժանգը: Իւղն ու ժանգը, ժանգն ու սուրը, եւ այլն: Գնացէք, տեսէք՝ ով է կերել իւղը: — Գնացին, տեսան՝ մուկն է կերել իւղը: Մուկն ու իւղը, Իւղն ու ժանգը, եւ այլն: Գնացէք, տեսէք՝ ով է կերել մուկը:— Գնացին, տեսան՝ կատուն է կերել մուկը: Կատուն ու մուկը, Մուկն ու իւղը, եւ այլն: Գնացէք, տեսէք՝ ով է տարել կատուն:— Գնացին, տեսան՝ հարսն է տարել կա- տուն: Հարսն ու կատուն, Կատուն ու մուկը, եւ այլն: Գնացէք, տեսէք՝ ով է տարել հարսը:— Գնացին, տեսան՝ փեսան է տարել հարսը: Փեսան ու հարսը, Հարսն ու կատուն, եւ այլն:

“Go, see who hath eaten the rust.” — They went, they saw [that] the oil had eaten the rust. The oil and the rust, The rust and the sword, and so forth. “Go, see who hath eaten the oil.” — They went, they saw [that] the mouse had eaten the oil. The mouse and the oil, The oil and the rust, and so forth. “Go, see who hath eaten the mouse.” — They went, they saw [that] the cat had eaten the mouse. The cat and the mouse, The mouse and the oil, and so forth. “Go, see who hath taken the cat.” — They went, they saw [that] the bride had taken the cat. The bride and the cat, The cat and the mouse, and so forth. “Go, see who hath taken the bride.” — They went, they saw [that] the groom had taken the bride. The groom and the bride, The bride and the cat, and so forth.

EAP180-1-4-23_031L.jpg

NOTE

58

NOTE: 58

TEXT

Գնացէք, տեսէք՝ ով է տարել փես Գնացին,տեսան՝Աստուած է տարել Աստուած ու փեսան, Փեսան ու հարսը, Հարսն ու կատուն, Կատուն ու մուկը, Մուկն ու իւղը, Իւղն ու ժանգը, Ժանգն ու սուրը, Սուրն ու գայլը, Գայլն ու այծը, Այծն ու այգին, — Ձեզ բարիկենդա՛ն, մեզ բարի գա

Go, see who has taken [the] groom. They went, they saw [that] God has taken [him]. God and the groom, The groom and the bride, The bride and the cat, The cat and the mouse, The mouse and the butter, The butter and the rust, The rust and the sword, The sword and the wolf, The wolf and the goat, The goat and the vineyard,— To you a merry carnival [Barekendan], to us a good [Easter]!

EAP180-1-4-23_031R.jpg

NOTE

590

NOTE: 590

HEAD

48.

48.

TEXT

Ես Աղեկն եմ Չամըրլեցի, մէկ ջիւան, Խա՛նում եւա ջան. Բըռնին տարան էստուց չուրի Երևան. Դուն կեցի՛ր բարով, Ես կերթամ լալով. Լալով, ողբալով, Քոշ ու բարխանով, Սարեր ման գալով. Լալով, ողբալով, Քոշ ու բարխանով. Սարեր ման գալով: Ձեռ ու ոտըս կապին բերդը դըրեցին, Ջուխայ, չալուար լալով տունը բերեցին: Օրե՛ր, գարնան անո՛ւշ օրեր, Ա՛խ, ո՞ւր էք կորեր. Օրե՛ր, գարնան անո՛ւշ օրեր, Ա՛խ, ո՞ւր էք կորեր: Բերդիցը դուրս ելայ, Ալագեազ տեսայ, Արարած աշխարհքը դըրախտի պէս ա. Ապարան աչքերիս դուման ա դառել,— Իմ կեանքն ու արևը եաման ա դառել:

I am Aghek from Chamrli, a youth, O [my] dear Khanum Eva! They seized [me and] took [me] from here all the way to Yerevan. Fare thee well, [While] I go weeping, Weeping, mourning, With the nomad-train and baggage, Wandering the mountains; Weeping, mourning, With the nomad-train and baggage, Wandering the mountains. They bound my hands and feet [and] put [me] in the fortress, Weeping, they brought [my] *chukha* and trousers home. O days, sweet spring days, Ah, where have you vanished? O days, sweet spring days, Ah, where have you vanished? I came forth from the fortress, I beheld

Alagyaz, The created world is like paradise; [Yet] Aparan has turned to mist before my eyes,— My life and sun have turned to misery.

EAP180-1-4-23_032L.jpg

NOTE

60

[NOTE:] 60

TEXT

Ոչխարն էսդին կարծայ՝ էնդին գառ Կանաչել են ծաղիկները, ծառներ Արի, երթանք քո ման գալած արո Քեզի տեսայ, նորացան իմ դարդ

Sway, Salat, sway! Arshak’s little boat rocks gently. Arshak came, [and] went out to the sea; Sorrows remained for poor Salat. Take word to poor Tamam: The house of Arbe remained in ruins. Sway, Salat, sway! Arshak’s little boat rocks gently. The wind rose in gusts, [And] struck the boat at the mouth of the sea. Take word to my mother: Our house and home remained [ruined]. I look above—a blue cloud; I look below—water and marsh. Above, I implored God; Below, no path [opened] for me.

HEAD

49.

49.

TEXT

Շորորա՛, Սա՛լաթ, շորորա՛, Նաւակն Արշակին կօրօրայ: Արշակն եկաւ, ծովը գընաց Խեղճ Սալաթին ցաւեր մընաց. Խաբար տարէք խեղճ Թամամի Արբէի տուն աւեր մընաց: Շորորա՛, Սա՛լաթ, շորորա՛, Նաւակն Արշակին կօրօրայ: Քամին ելաւ երան երան, Նաւը զարկաւ ծովի բերան. Խաբար տարէք իմ մայրիկին, Մեր տուն ու տեղ մընաց վեր Վերև նայեմ,—կապուտ ամպ Ներքև նայեմ,—ջուր ու չամբ Վերև Աստուած աղաչեցի, Ներքև չեղաւ ինձի ճամբայ:

Sway, Salat, sway! Arshak’s little boat rocks gently. Arshak came, [and] went out to the sea; Sorrows remained for poor Salat. Take word to poor Tamam: The house of Arbe remained in ruins. Sway, Salat, sway! Arshak’s little boat rocks gently. The wind rose in gusts, [And] struck the boat at the mouth of the sea. Take word to my mother: Our house and home remained [ruined]. I look above—a blue cloud; I look below—water and marsh. Above, I implored God; Below, no path [opened] for me.

EAP180-1-4-23_032R.jpg

NOTE

61

NOTE: 61

TEXT

Երկինք ամպեց, քամին առաւ, Ծովի երես ջուրը սառաւ. Թիակ զարկի, ինչ որ արի, Նաւը տեղէն ետ չը դառաւ: Ես Արշակն եմ Գուլաբեցի, Գիշեր, ցերեկ ծովին կացի. Խաբար տարէք իմ Սալաթին, Հընար չեղաւ, նըստայ լացի: Աստծուց եկաւ, էս ի՞նչ բան ա, Ես էս ցաւին չեմ դիմանայ. Խաբար տարէք իմ Նիկոլին, էս նեղ տեղից ինձի հանայ: Բուք ու դուման ա ձորերըս, Սև ա դառել իմ օրերըս. Ափսո՛ս ինձ պէս կըտրիճ տըղէն, Բողչին մընաց իմ շորերըս:

The sky clouded over, the wind rose, The water froze upon the surface of the sea. I struck with the oar, whatever I did, The boat would not turn back from [its] place. I am Arshak of Gulabi, Night [and] day I stayed upon the sea; Carry word to my Salat, There was no remedy, I sat [and] wept. It came from God, what [manner of] thing is this? I cannot endure this pain; Carry word to my Nikol, That he may deliver me from this dire strait. Blizzard and mist [fill] my ravines, Black have my days become; Alas for a brave lad like me, My garments remained [folded] in the bundle.

EAP180-1-4-23_033L.jpg

NOTE

62

NOTE: 62

HEAD

50.

50.

TEXT

Օրն էր ուրբաթ, Լուս ի շաբաթ, Դեաշտ էլիք ենք Մալաքեաւէն. Թըղթիկ մ՛եկաւ Ջըզիրու քաղքէ Առին, բերին Մալաքեաւէն, Տուին ի ձեռ Մոկաց Միրզէն: Հազա՛ր ափսոս Մոկաց Միրզէն: Առեց, կարդաց քաղցրիկ լեզու էրաւ մաղդէն, Շըլեց աչքեր, կախեց չանէն, Քաղուաւ գոյն կարմիր երեսէն: Հազա՛ր ափսոս Մոկաց Միրզէն: Կանչեց, ասաց իւր մըշակին,— Դուս քաշի Բոզ-Բեդաւին, Վըրայ դըրէք թամքը սադաֆին, Սաֆար կերթամ չուր Ջըզիրէն: Հազա՛ր ափսոս Մոկաց Միրզէն:

The day was Friday, [Dawning] light into Saturday, We went out to the field from Malak'yaw■n. A letter came from the city of J■zir; They took [it], brought [it] from Malak'yaw■n, They placed [it] into the hand of Mokats' Mirz■. A thousand pities for Mokats' Mirz■! He took [it], read [it with his] sweet tongue, It pierced [his] liver, He squinted [his] eyes, lowered [his] chin, The color drained from [his] red face. A thousand pities for Mokats' Mirz■! He called, said to his laborer: —"Lead out the Boz-Bedawi [steed], Place upon [it] the mother-of-pearl saddle, I go on a journey as far as J■zir." A thousand pities for Mokats' Mirz■!

EAP180-1-4-23_033R.jpg

NOTE

63

NOTE: 63

TEXT

Գնաց, հասաւ չուր Չամբարէն, Խաթուններ թափան փանջարէն. Թափան Մոկաց Միրզի թամաշէն. Չըկէր իւր նըման բոլոր գունիէն: Հազա՛ր ափսոս Մոկաց Միրզէն: Գընաց, հասաւ չուր Ջըզիրէն, Եկան, ժողվան քաղաք զըմէն. Մոկաց Միրզէն՝

Կարժէր քաղաք զըմէն: Հազա՜ր ափսոս Մոկաց Միրզէն: Խէր չը տեսնէր Կոլոտ Փաշէն. Բաժն էր կոլոտ, բըրչամ երկէն. Կանչեց Մոկաց Միրզէն, Տարաւ իւր օդէն: Բեմուրադ կենէր Կոլոտ Փաշէն: Առեց փարէն, իջաւ շուկէն, Ետու, առեց մէկ բաշըլէն, Առեց,բերաւ,դանակ դեղեց մէկ երեսէն, Կաժեց՝ կաժ մ՚ինք կերաւ, Մէկ ետու՝ Մոկաց Միրզէն: Բեմուրադ կենէր Կոլոտ Փաշէն:

He went [and] reached as far as Chambare; The ladies rushed to the window, They rushed to behold Mokats Mirza. There was none like him in the whole world. A thousand pities for Mokats Mirza! He went [and] reached as far as Jzire; The whole city came [and] gathered together. Mokats Mirza Was worth the entire city. A thousand pities for Mokats Mirza! May Kolot Pasha see no good fortune! His stature was short, [his] forelock long. He summoned Mokats Mirza, [And] took [him] to his chamber. May Kolot Pasha remain unfulfilled in his desire! He took the money, went down to the market, Paid [it and] bought a sweetmelon; He bought [it], brought [it], and poisoned one side [of it] with a knife; He sliced [it]—one slice he ate himself, [And] one he gave to Mokats Mirza. May Kolot Pasha remain unfulfilled in his desire!

EAP180-1-4-23_034L.jpg

NOTE

64

NOTE: 64

TEXT

Հեծաւ զձին Մոկաց Միրզէն, Քամեց մազդէն. Շըրջաւ բալակ աչքեր, կախաւ լ Թափաւ մըրուսէն, Թափաւ մազեր կարմիր երեսէն, Թափաւ բեղեր նազիկ պըռկէն, Թափաւ դեղին ջուր սիպտակ լեզ Բեմուրադ կեներ Կոլոտ Փաշեն: Եկանք, հասանք չուր Խըընկու դա Բարով հասանք չուր Խըընկու դար Տեսանք ժուռ ժուռ նաշընեբքուց բ Հազա՜ր ափսոս Մոկաց Միրզեն, Բեմուրադ կեներ Կոլոտ Փաշեն: Եկանք, հասանք չուր Բըռնաշէ Բարով հասանք չուր Բըռնաշէն:— Կուժն ու կըթխէն կապած նաշէն

Պուտ պուտ արիւն թափէր գետի Հազա՛ր ափսոս Մոկաց Միրզեն, Բեմուրադ կեներ Կոլոտ Փաշեն:

Mokats Mirza mounted the horse, [He] squeezed [the blood] from his hair. He turned his dark-pupiled eyes, hung [his head], [Blood] dripped from his beard, Hair fell from his red face, The mustache fell from his delicate lips, Yellow water poured from [his] white tongue[...]. May Kolot Pasha die unsatisfied in his desires! We came, we reached as far as the valley of Khnku, Safely we reached as far as the valley of Khnku; We saw [his] biers turned around [...]. A thousand pities for Mokats Mirza! May Kolot Pasha die unsatisfied in his desires! We came, we reached as far as Brnashen, Safely we reached as far as Brnashen:— The pitcher and the vessel bound to the bier, Drop by drop, blood spilled upon the ground. A thousand pities for Mokats Mirza! May Kolot Pasha die unsatisfied in his desires!

EAP180-1-4-23_034R.jpg

NOTE

65

NOTE: 65

TEXT

Խաբար տարէք Մալաքեաւէն. Թող խաղայ Հանաղէն, Թող խաղայ ջանաղէն: Հազա՛ր ափսոս Մոկաց Միրզեն, Բեմուրադ կեներ Կոլոտ Փաշեն: Խաբար տարէք Մալաքեաւէն, Խաբար տուէք Բերդի խաթունին. Թող գայ վար իր թախթէն. Հանէ թաղէն, հագնէ զհին, Ինչի՞ բերդի խաթուն է էն: Հազա՛ր ափսոս Մոկաց Միրզեն, Բեմուրադ կեներ Կոլոտ Փաշեն: Եկանք, հասանք Մալաքեաւէն. Եկանք, մըտանք Միջաթաղ. Մէկ հանաղէն, մէկ ջանաղէն, Երկուս կը խաղան էն մէկ խաղ: Խաբար տարէք ճերկան, մերկան, Թանգ Նազլուխան թող տան երկան:

Take word from Malak’aw. Let him play in jest, Let him play in earnest. A thousand regrets for Mirza of Moks, Shorty Pasha was leaving him unfulfilled [in his desires]. Take word from Malak’aw, Give word to the lady of the

fortress: Let her come down from her throne, Take off [her] felt mantle, put on the old one, Why [else] is she the lady of the fortress? A thousand regrets for Mirza of Moks, Shorty Pasha was leaving him unfulfilled [in his desires]. We came, we reached Malak’aw, We came, we entered Mijat’agh. One in jest, one in earnest, Both of them dance that one dance. Take word to the poor [and] the destitute, Let them give precious Nazlukhan to the tall one.

NOTE

5

NOTE: 5

EAP180-1-4-23_035L.jpg

NOTE

66

NOTE: 66

TEXT

Եկան, ժողվան Մոկացիք, Եկան մօտ Մոկաց Միրզէն. Տարան դըրին մէջ պողերուն, Դուռն էլ բացին հարաւ քամուն կացէ՛ք բարով, Հազա՛ր տարով: Թանգ Նազլուխան Թող տա՛ն երկան:

The people of Mokk■ came [and] gathered, They came before the Mirz■ of Mokk■. They took [him] and laid [him] among the shroud-cloths, And opened the door to the south wind: “Farewell, For a thousand years! Dear Nazlukhan, May they give [her] a long [life]!”

EAP180-1-4-23_035R.jpg

HEAD

Ծ ա ն օ թ ո ւ թ ի ւ ն

N o t e

TEXT

Հազար ու մի խաղի այս առաջին յիս- նեակը կազմուած է ամբողջապէս ժողովրը- դական երգերից, որոնք բոլորն ունին իրենց յատուկ եղանակները և որոշուած են եր- գելու և ոչ թէ կարդալու համար: Տների իմաստի կապակցութեան թերին

լրացնում են եղանակն ու կրկնակները: Ձեռի տակ ունեցած լինելով մօտ 25 հազար քառատողերի ժողովածու, ինչպէս և ուրիշ երգերի վարիանտներ, բաղդատել ենք նոյն երգերի վարիանտները և վերցրել մեր կարծիքով ընտիր համարուած ձևերը: Եթէ թուրքերէն բառերի տեղ հայերէնը գտել ենք, հայերէնն ենք պահած. բայց և այնպէս դեռ յաճախ մնում են թուրքերէն բառեր, մանաւանդ յանգերի մէջ: Համար 2, 4, 5, 43, 44, 45, 46, 47 և 50 երգերը ժողովրդի մէջ արդէն ամբողջ են. դրանցից համար 5, 46 և 47, որքան գի- տենք, առաջին անգամ այստեղ են հրա- տարակւում:

This first fifty of the *Thousand and One Games* is composed entirely of folk songs, all of which have their own specific melodies and are intended for singing and not for reading. The melody and the refrains supply [any] lack of coherence in the meaning of the strophes. Having at hand a collection of around 25 thousand quatrains, as well as variants of other songs, we have collated the variants of the same songs and taken the forms deemed select in our judgment. If we found an Armenian [word] in place of Turkish words, we kept the Armenian; nevertheless, Turkish words still often remain, especially in the rhymes. Songs numbers 2, 4, 5, 43, 44, 45, 46, 47, and 50 are already complete among the people; of these, numbers 5, 46, and 47, as far as we know, are published here for the first time.

EAP180-1-4-23_036L.jpg

NOTE

68

NOTE: 68

TEXT

Համար 33, 37, 38, 48 և 49 երգեր ղովրդի մէջ անկապ տներով, խառն ի խ երգւում են այս կամ այն անձի, կա նազան համանման դէպքերի և այլն մ Այսպիսի բազմաթիւ տներից առել են այն ընտիրները և աշխատել ենք այնպէ սաւորել, որ որոշ իմաստ արտայայտ Մնացած 36 երգը մեր խմբագրութ են

կազմուած: Ժողովուրդը սովորաբ տուն միայն երգում է որ և է եղանա ապա իրեն ծանօթ քառատողերից, ա մտքին ուշադրութիւն դարձնելու, շա նակութեան մէջ երգում է անխտի կամ այն քառատողը: Մենք աշխատ յաջորդ տների ընտրութիւնն այնպէս որ բոլորը միասին, որքան կարելի ամբողջութիւն կազմեն և յարմար եղանակին և կրկնակների իմաստին: Այս երգարանի գործածութեա մանակ պէտք է ի նկատի ունենալ. 1) Կրկնակները տպուած են շղ ռերով և միայն առաջին տների մէջ յ տների մէջ պէտք է համապատասխան ղերից յետոյ երգուին նոյն կրկնակնե 2) Բացի մի քանի բառերից, ի

Songs Nos. 33, 37, 38, 48, and 49 are sung among the [common] people in disconnected stanzas, pell-mell, about this or that person, or [various] similar incidents, etc. From many such stanzas we have taken [only] the select ones and have endeavored to [ar]range them in such a way that they ex[press] a definite meaning. The remaining 36 songs were arranged under our editorsh[ip]. The people usual[ly sing one] stanza only to some melo[dy], and then from the quatrains familiar to them, wi[thout] paying attention to the sense, sing indiscriminat[ely this] or that quatrain in con[ti]nuation. We have striv[en to make] the selection of subsequent stanzas in such a manner that all together, as far as possib[le, they] form a single whole and sui[t] the melody and the sense of the refrains. Du[ring] the use of this songbook, one must keep in mind: 1) The refrains are printed in ita[lic lett]ers and only in the first stanzas; in the [subsequent] stanzas, the same refrai[ns] should be sung after the corresponding [lin]es. 2) Except for a few words, wh[ich...]

EAP180-1-4-23_036R.jpg

NOTE

69

NOTE: 69

TEXT

են՝ ես (դերանուն) եկ նայլն, բառասկզբի ե տառը, ըստ ժողովրդական արտասանու- թեան, պէտք է ե հնչել. նոյնպէս և բա- ռասկզբի ո տառը սովորաբար արտասա- նւում է իբրև օ ինչպէս ողորմի=օղորմի: Ս. Էջմիածին. Կ. Վ. եւ Մ. Ա.

en [they are], *es* [I] (pronoun), *ek* [come!], etc., the initial letter *e* [■], according to popular pronunciation, must be sounded as *e* [■]. Likewise, the initial letter *o* [■] is customarily pronounced as *■* [o], as in *o■ormi* = *o■ormi*. Holy Etchmiadzin. K. V. and M. A.

EAP180-1-4-23_037L.jpg

HEAD

ՑԱՆԿ

[TABLE OF] CONTENTS

TEXT

1 Ալագեազ սարն ամպել ա (11) . 2 Ախ կանեմ, արուն կու գայ (19). 3 Ախ, մարալ ջան, կոկոնըս թոռ մընաց (25) 4 Աղուէս գընաց, մըտաւ ջաղաց (46) 5 Ամպել ա, ձուն չի գալի, Շողեր ջան. (6 Անձրևն եկաւ շաղալէն (13) 7 Առնեմ, երթամ էն սարը (30) . 8 Արազը հեշտացել ա (7) . 9 Արև թըրվըռով ելաւ (15) 10 Գարուն ա, ձուն ա արել (32) . 11 Գացի արտեր, բըռնի լոր (37) . 12 Գնացէք, տեսէք՝ ով է կերել այգին (4 13 Գութանը հաց եմ բերում (6) . 14 Եար. այ, հեւա, հեւա, սիրտըս,(26) 15 Ես Աղեկն եմ Չամբըլեցի մէկ ջիւան (4 16 Ես սարէն կու գայի (33) . 17 Երկինքն ամպել է (10) . 18 Էս գիշեր լուսը տեսայ (21) 19 Էս գիշեր, լուսնակ գիշեր (28) .

1 Mount Alagyaz has grown cloudy (11). 2 I sigh, [and] blood comes forth (19). 3 Ah, dear maral [gazelle], my [flower] bud was left behind [withered] (25). 4 The fox went [and] entered the mill (46). 5 It has grown cloudy, [yet] no snow falls, dear Shogher. ([...]) 6 The rain came down drizzling (13). 7 Let me take [you and] go to that mountain (30). 8 The Arax [River] has grown calm (7). 9 The sun rose quivering (15). 10 It is spring, [yet] it has snowed (32). 11 I went to the fields, [and] caught a quail (37). 12 Go [and] see who has

eaten the vineyard (4[...]) 13 I am bringing bread to the plow [crew] (6). 14 Beloved, ah, pant, pant, my heart (26). 15 I am Aghek of Chambl, a young lad (4[...]) 16 I was coming down from the mountain (33). 17 The sky has grown cloudy (10). 18 Tonight I saw the light (21). 19 Tonight, [a] moonlit night (28).

EAP180-1-4-23_037R.jpg

NOTE

71 էջ.

Page 71.

TEXT

20 Էս օր ուրբաթ է, պաս է (3) . 7 21 Լուսնակը սարի տակին (22) . 25 22 Լուսնակն ա կայնել դարին (24) . 28 23 Լուսնակն անուշ, հովն անուշ (4) 8 24 Ծովուն հաւքըմ կէր, անունն էր արօր(45)54 25 Կայնել ես, կանչում էլ չես. (16) . 20 26 Կայնել ես վարդի հովին (29) . 34 27 Կապուտ քուռակ հեծել եմ (35) . 41 28 Կռունկ, յո՞ւտ կու գաս (44) . 53 29 Կուժն առայ, ելայ սարը (9) . 13 30 Հարըրրան, ջանէ, ջան, (11) . 49 31 Հաւա՛ք Զուլօ, մազաթ, Զուլօ, (38) 44 32 Հով արէք, սարե՛ր ջան, հով արէք (1) 5 33 Հօ՛, եաման ու եար ջան (34) . 40 34 Հօ՛յ եար, ազիզ եար ջան, դուռը բացg(27) 32 35 Հօ՛յլա, ա՛խ, անաւեր տուն (43) . 52 36 Հօ՛յ, Նազան իմ, Նազան իմ (31) . 36 37 Ձիգ տու, քաշի, ա՛յ եզը (5) . 9 38 Մատնիքը մատովըս չէր (18) . 22 39 Մեր դըռանը խընկի ծառ (12) . 16 40 Մոկաց Միրզա (50) . 62 41 Նոր է բացուել բարի լուս (42) . 51 42 Շորորա՛, Սալաթ, շորորա՛ (49) . 60 43 Չինար ես, կեռանալ մի (8) . 12

20 Today is Friday, [it is] a fast day (3) . 7 21 The moon is below the mountain (22) . 25 22 The moon is standing on the hill (24) . 28 23 Sweet is the moon, sweet is the breeze (4) 8 24 There was a bird in the sea, its name was *ar[redacted]r* [plow] (45) 54 25 You have stood [there], nor do you call out. (16) . 20 26 You have stood in the breeze of the rose (29) . 34 27 I have mounted a blue-gray colt (35) . 41 28 Crane, whence comest thou? (44) . 53 29 I took the jug, I went up the mountain (9) . 13 30 *Har[redacted]rran*, dear heart, dear, (11) . 49 31 Gather,

Zul■, perhaps, Zul■, (38) 44 32 Send a cool breeze, dear mountains, send a cool breeze (1) 5 33 *H■*, alas and dear beloved (34) . 40 34 *H■y* beloved, dear beloved soul, open the door (27) 32 35 *H■yla*, ah, [may it be] an undestroyed home (43) . 52 36 *H■y*, my Nazan, my Nazan (31) . 36 37 Pull tight, haul, oh ox (5) . 9 38 The ring did not fit my finger (18) . 22 39 At our door, an incense tree (12) . 16 40 Mokats‘ Mirza (50) . 62 41 The blessed light has just dawned (42) . 51 42 Sway gracefully, Salat‘, sway gracefully (49) . 60 43 Thou art a plane tree, do not bend (8) . 12